
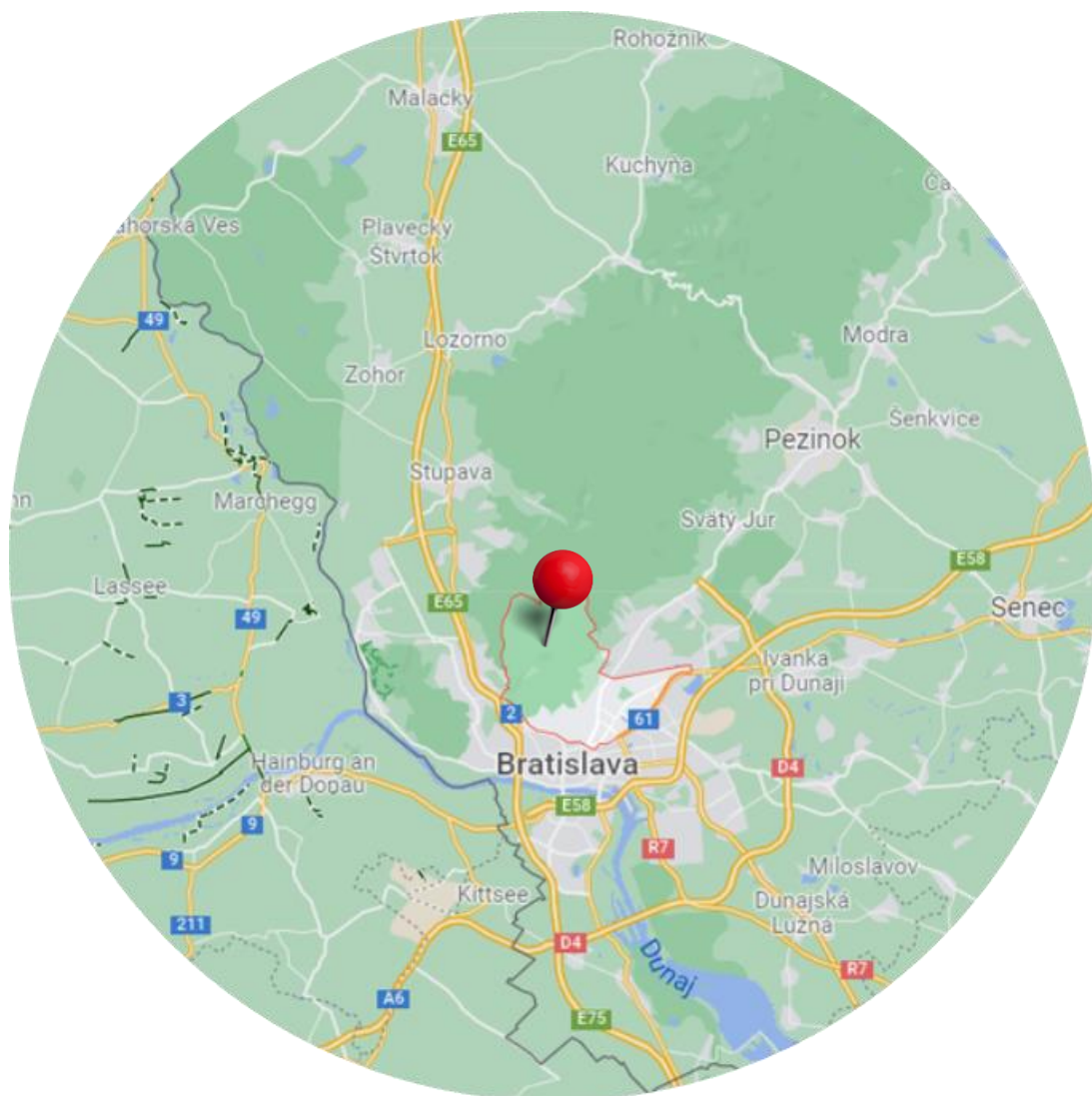

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA - NOVÉ MESTO 2022-2026

Názov dokumentu:	Komunitný plán sociálnych služieb mestskej časti Bratislava – Nové Mesto na roky 2022 – 2026
Územné vymedzenie:	Mestská časť
Verejné prerokovanie KPSS:	
Dátum schválenia KPSS:	
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	Áno
Vypracoval:	 GEMINI GROUP

Obsah

Zoznam použitých skratiek	4
Príhovor starostu mestskej časti	5
Úvod.....	6
Teoretická časť.....	7
1. SOCIÁLNE SLUŽBY, KOMUNITA, KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	7
2. CIELE, ZÁSADY A PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	10
3. SUBJEKTY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	12
4. LEGISLATÍVNE NORMY A STRATEGICKÉ DOKUMENTY	14
5. KOMPETENCIE MESTSKEJ ČASTI V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ..	16
Analytická časť.....	19
6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV	19
7. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	31
8. SWOT ANALÝZA	39
9. VYHODNOTENIE PLNENIA PREDCHÁDZAJÚCEHO KPSS.....	40
10. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.....	41
Strategická časť	48
Monitorovanie a hodnotenie.....	55
Záver	56
Zdroje	58

Zoznam použitých skratiek

BD – bude doplnené

EÚ – Európska únia

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb

MÚ – miestny úrad

MZ – miestne zastupiteľstvo

PHRSR – program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

SODB, SODB 2011 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

SR – Slovenská republika

ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ŽP – ťažko zdravotne postihnutí

UoZ – uchádzač o zamestnanie

ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

VÚC – vyšší územný celok

VZN – všeobecné záväzné nariadenie

Príhovor starostu mestskej časti

Vážení občania,

Komunitný plán sociálnych služieb mestskej časti Bratislava – Nové Mesto je spracovaný na obdobie rokov 2022 - 2026. Mestská časť si tak plní povinnosť, ktorá vyplýva zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov mestskej časti. Verím, že existenciou komunitného plánu sociálnych služieb dostanú občania mestskej časti, klienti sociálnych služieb, zástupcovia poskytovateľov sociálnych služieb a pracovníci miestneho úradu zaujímavý a kvalitný strategický dokument.

Hlavným cieľom komunitného plánovania je vytvoriť kvalitných, dostupných a adresných sociálnych služieb. Som presvedčený, že nový komunitný plán efektívne zacieli pozornosť na tie sociálne služby, ktoré mestská časť potrebuje.

Na záver mi dovoľte poďakovať sa všetkým, ktorí svoj čas, osobné úsilie a vedomosti venovali príprave a spracovaniu komunitného plánu. Verím, že sa nám podarí úspešne zmobilizovať naše sily a zdroje a naplniť každý zo spoločne plánovaných zámerov.

Mgr. Rudolf Kusý,
starosta mestskej časti Bratislava - Nové Mesto

Úvod

Komunitný plán sociálnych služieb mestskej časti Bratislava – Nové Mesto na roky 2022 - 2026 (ďalej aj ako „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je strategický dokument, ktorý logicky nadväzuje na Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava - Nové Mesto na roky 2016 - 2020 (ďalej aj ako „program rozvoja“ alebo „PHRSR“), pričom spomedzi troch oblastí – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej, na ktoré sa PHRSR zameriava, je komunitný plán orientovaný výhradne na sociálnu oblasť, predovšetkým na oblasť poskytovania sociálnych služieb. Zatiaľ čo v PHRSR je každá z 3 oblastí špecifikovaná iba prostredníctvom základných informácií a súvislostí, komunitný plán rozpracováva detailnejšie existujúci stav a potreby týkajúce sa oblasti poskytovania sociálnych služieb. Vzhľadom na rozsah dokumentu PHRSR, ktorý je limitovaný metodikou, nie je možné v tomto základnom strategickom dokumente obsiahnuť celú problematiku všetkých troch zameraných oblastí, preto je každá ďalej rozpracovávaná v ďalších, parciálnych dokumentoch. Pre sociálnu oblasť je jedným z takýchto dokumentov práve komunitný plán sociálnych služieb. Proces tvorby komunitného plánu ako aj jeho následné aktualizácie možno súhrnne označiť za **komunitné plánovanie**.

Komunitné plánovanie predstavuje jednu zo základných metód riadenia rozvojových procesov, vďaka ktorej je možné sociálne služby naplánovať tak, aby zodpovedali lokálnym špecifikám a potrebám konkrétnej skupiny občanov. Komunitné plánovanie možno chápať tiež ako otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, resp. ako proces hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb. Výsledkom komunitného plánovania je **komunitný plán**, ktorý opisuje súčasnú situáciu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na jednej strane a pomyselný, ideálny stav na druhej strane, pričom tento ideálny stav vznikol ako výsledok konfrontácie neobmedzených potrieb s obmedzenými možnosťami.

Povinnosť mesta, mestskej časti mať vypracovaný komunitný plán vychádza zo **Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov**. Okrem toho KPSS vychádza z viacerých legislatívnych noriem, strategických dokumentov a nariadení, ktorých zoznam uvádzame v časti venovanej východiskám KPSS. Komunitný plán mestskej časti Bratislava – Nové Mesto na roky 2022 - 2026 bol vypracovaný za pomoci predstaviteľov a obyvateľov mestskej časti, poskytovateľov sociálnych služieb ako aj odborníkov a organizácií pôsobiacich v mestskej časti. Vďaka spolupráci viacerých strán je komunitný plán verným odrazom skutočnosti umožňujúcim samospráve lepšiu orientáciu v potrebách obyvateľov, čo prispieje k ich rýchlejšiemu a efektívnejšiemu napĺňaniu.

Predkladaný komunitný plán pozostáva z troch hlavných častí. V rámci **teoretickej časti** je špecifikovaná podstata sociálnych služieb a komunitného plánovania, sú tu uvedené základné črty ako aj subjekty komunitného plánovania a tiež legislatívne normy a strategické dokumenty, z ktorých KPSS vychádza. V

analytickej časti je uvedený rozbor súčasného stavu oblasti sociálnych služieb – sú tu definované silné a slabé stránky ako aj príležitosti a riziká, ktoré sú charakteristické pre súčasnú, východiskovú situáciu. V **strategickej časti** je definovaná vízia mestskej časti a sú tu navrhnuté konkrétne opatrenia na jej dosiahnutie ako aj časový harmonogram a rozpočet potrebný na realizáciu navrhnutých opatrení. V prípade, že sa samospráva bude držať cieľov, postupov a termínov zvolených v komunitnom pláne, existuje vysoký predpoklad rastu kvality, rozšírenia portfólia a zvýšenia adresnosti sociálnych služieb v mestskej časti Bratislava - Nové Mesto.

Teoretická časť

---

1. SOCIÁLNE SLUŽBY, KOMUNITA, KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE

Sociálne služby možno charakterizovať ako súhrn širokého spektra činností, prostredníctvom ktorých je poskytovaná pomoc ľuďom nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii, ak si sami nedokážu zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov. Podstatou sociálnych služieb je zabezpečiť osobám určitý životný štandard, ale aj zmierňovať rozdiely v príjmoch či v sociálnom postavení.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov definuje **podľa druhu** sociálnej služby nasledujúce sociálne služby, ktoré je možné poskytovať a prijímať na území Slovenska:

A. sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
  - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
  - 2.2. integračné centrum,
  - 2.3. komunitné centrum,
  - 2.4. nocľaháreň,
  - 2.5. útulok,
  - 2.6. domov na polceste,
  - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,

2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v Zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života v Zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
  - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,
  - 1.2. zariadenie pre seniorov,
  - 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
  - 1.4. rehabilitačné stredisko,
  - 1.5. domov sociálnych služieb,
  - 1.6. špecializované zariadenie,
  - 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E. podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Vyššie uvedené sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

Z hľadiska formy poskytovania rozlišuje zákon o sociálnych službách sociálne služby ambulantné, terénne a pobytové. **Ambulantná** forma sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta sociálnej služby. **Terénna** forma sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí, prípadne prostredníctvom terénnych programov. Pobytová forma sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. **Pobytová** sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba.

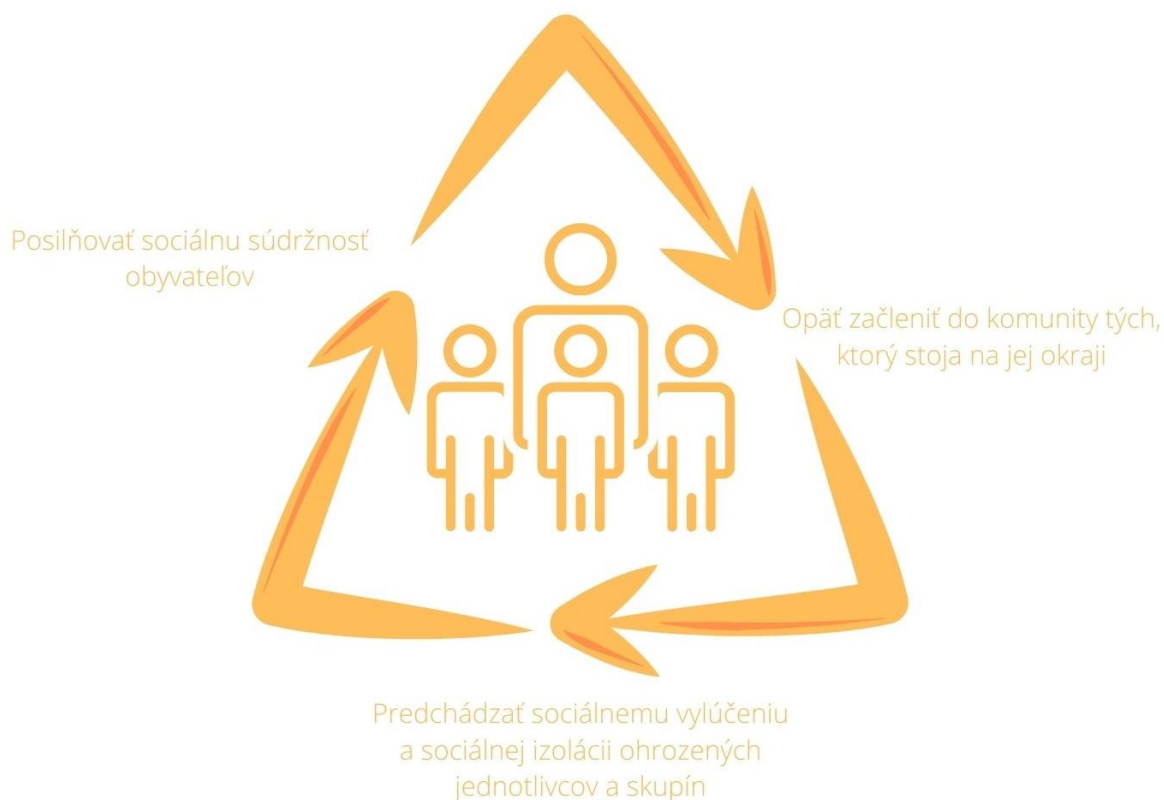
Pre objasnenie podstaty komunitného plánovania sociálnych služieb je potrebné charakterizovať pojem **komunita**. Ide o skupinu osôb, pre ktorú je príznačný určitý znak alebo súbor znakov, pričom tieto sú vo všeobecnosti vnímané ako typické. Obec, mesto, mestská časť sa považujú za základnú občiansku komunitu. Osoby žijúce na území jednej samosprávy majú spoločné bydlisko, využívajú tú istú infraštruktúru a do istej miery majú aj príbuzné potreby. Samospráva v záujme občanov vstupuje do kontaktu so štátom, a tak vzniká spleť vzťahov: samospráva – štát, samospráva – občan, štát – občan, pričom jasne definované vzťahy medzi týmito subjektmi môžu byť výrazne dynamizujúcim prvkom rozvoja celého systému sociálnej starostlivosti. Vo vzťahu štát – samospráva bola samosprávam udelená povinnosť mať vypracovaný komunitný plán sociálnych služieb ako základný nástroj komunitného plánovania.

Komunitné plánovanie poskytuje odpoveď na otázku, aké sociálne služby a v akom rozsahu je potrebné vytvoriť na určitom území, ako by tieto služby mali byť rozmiestnené a aké personálne, materiálne a finančné zdroje sú na to k dispozícii. Uvažovanie nad týmito súvislosťami je významné z hľadiska uspokojovania súčasných, ale aj prognózovania budúcich sociálnych potrieb, zvyšovania kvality života obyvateľov či prognózovania tvorby pracovných miest. S ohľadom na dynamické, neustále sa meniace prostredie je náročné napláňovať niektoré procesy a s nimi súvisiace finančné náklady presne, avšak podstatou komunitného plánovania je ich aspoň odhadnúť, pretože inak by bolo konanie samosprávy v tejto oblasti nekoordinované a neefektívne. V kontraste s uvedeným je snaha o poskytovanie:

- väčšieho množstva sociálnych služieb,
- širšej škály sociálnych služieb,
- kvalitnejších sociálnych služieb,
- sociálnych služieb, ktoré budú bližšie k občanom, a práve takto fungujúci systém zabezpečí komunitné plánovanie a konanie samosprávy v súlade s ním.

2. CIELE, ZÁSADY A PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Komunitné plánovanie má svoje opodstatnenie z viacerých dôvodov. Predovšetkým, umožňuje samospráve riadiť procesy v sociálnej oblasti efektívne. Tento benefit je však iba parciálny. Konečným **cieľom** komunitného plánovania je:

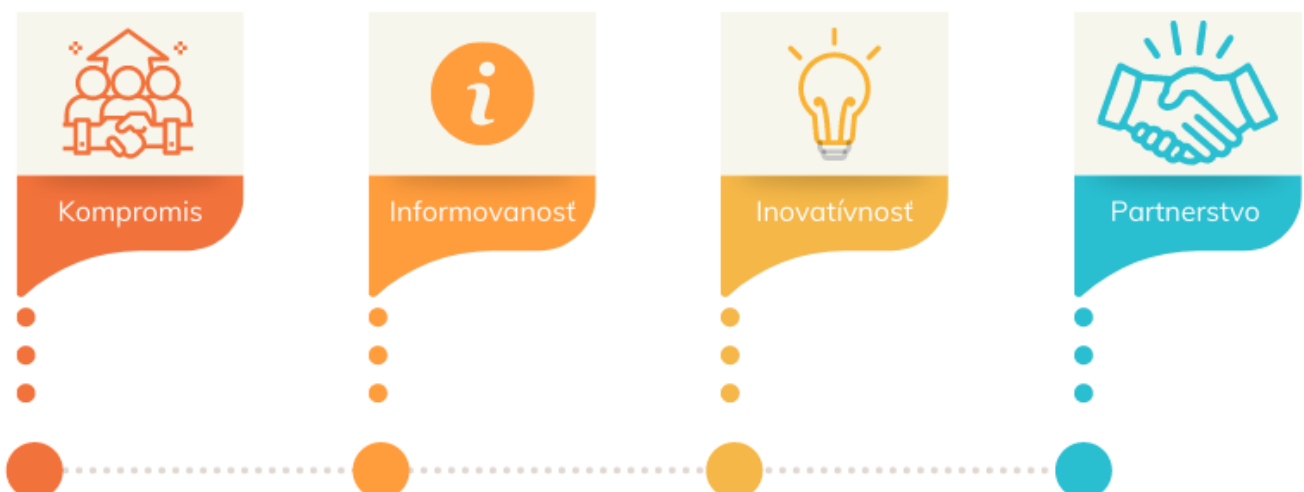

Aby komunitné plánovanie nebolo samoučelné a bolo využiteľné v reálnom živote a prinášalo očakávané pozitívne efekty, mali by byť pri vypracovaní komunitného plánu dodržané tieto **zásady**:

- potreby a rozvojové priority v oblasti sociálnych služieb musia byť stanovené obyvateľmi, ktorí žijú v danej lokalite a ktorých sa plánovanie týka;
- všetky plánované a realizované procesy sú vzájomne previazané, korešpondujú, podporujú sa a vzájomne sa nevyklučujú;
- zvyšovanie kvality sociálnych služieb musí byť považované za dôležité a žiaduce a musí byť významnou súčasťou miestnej politiky;
- rozvoj oblasti sociálnych služieb je založený na presvedčení o jedinečnosti, hodnote a dôstojnosti každého užívateľa sociálnych služieb.

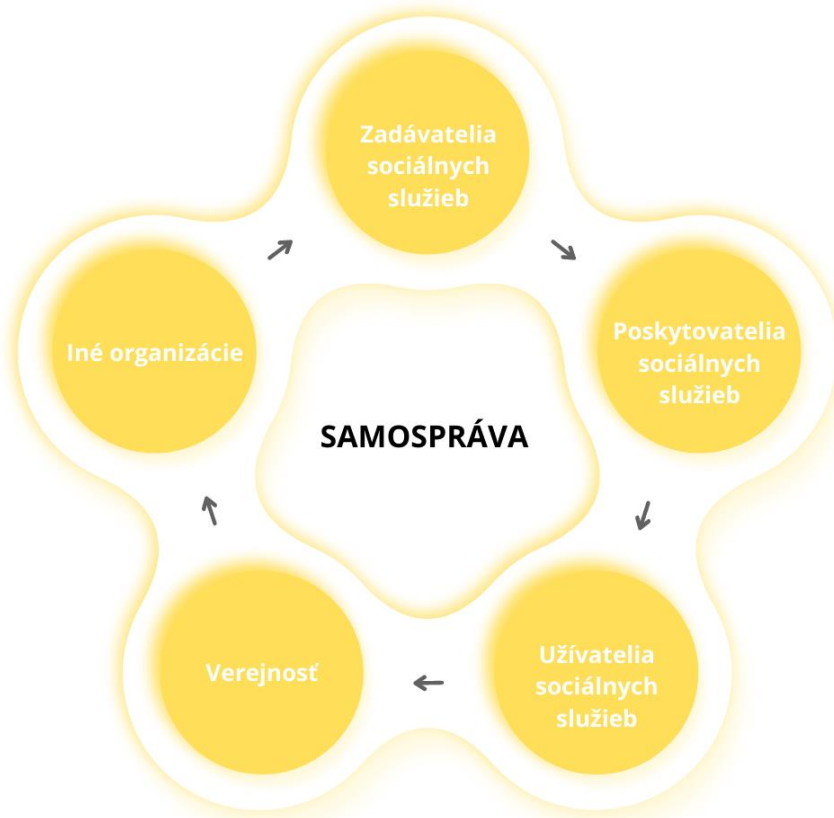
Komunitné plánovanie je založené na nasledujúcich **princípoch**:

- **Partnerstvo** – komunitný plán má byť výsledkom spolupráce viacerých účastníkov – zadávateľov, poskytovateľov aj užívateľov sociálnych služieb, verejnosti aj ďalších subjektov. Každý účastník má zásluhu na výslednej podobe plánu, názory všetkých účastníkov majú rovnakú váhu, všetkým účastníkom má byť poskytnutý rovnaký priestor.
- **Informovanosť** – účastníci podieľajúci sa na vypracovaní komunitného plánu medzi sebou komunikujú a vzájomne sa informujú. Spolupráca má byť transparentná, zrozumiteľná, žiadny účastník nesmie byť komunikačne znevýhodnený. Len úzka spolupráca a kvalitná komunikácia môže viesť k vytvoreniu požadovanej ponuky sociálnych služieb.
- **Inovatívnosť** – dynamické prostredie, nové situácie a obmedzené zdroje si vyžadujú hľadanie stále nových prístupov a riešení, ktoré budú môcť byť účinné a efektívne aj tam, kde zastarané riešenia už neplnia svoju funkciu.
- **Kompromis** – komunitný plán by nemal byť prehnane ambiciózný, mal by vychádzať z reálnych potrieb, avšak s ohľadom na dostupné zdroje. Definovanie zoznamu atraktívnych, avšak nereálnych cieľov, nepovedie k rozvoju, ale ku stagnácii a frustrácii z neschopnosti zmeniť stav k lepšiemu. Naopak, správne definované ciele je možné dosiahnuť aj s obmedzenými zdrojmi.

3. SUBJEKTY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Z princípu partnerstva vychádza potreba spolupráce viacerých subjektov. Základnými subjektmi komunitného plánovania sú zadávatelia, poskytovatelia a prijímatelia sociálnych služieb, okrem nich však do procesu komunitného plánovania vstupujú tiež verejnosť a ďalšie organizácie.

Zadávatelia sociálnych služieb

Zadávateľmi sociálnych služieb sú subjekty, ktorým zákon ukladá úlohu zabezpečiť sociálne služby na území, ktoré spravujú – v podmienkach Slovenska ide o obce, mestá, mestské časti. Ich činnosť je dopĺňaná činnosťou príslušných samosprávnych krajov. Samospráva na základe vlastnej alebo cudzej iniciatívy rozhoduje o:

- potrebe zrealizovať komunitné plánovanie,
- subjekte, ktorý zabezpečí komunitné plánovanie (samospráva alebo samosprávou poverená organizácia),
- zastupovaní poslancov v procese komunitného plánovania,
- finančnom zabezpečení komunitného plánovania,

- termíny predloženia komunitného plánu zastupiteľstvu na schválenie.

Zadávatel služby od začiatku komunitného plánovania zverejňuje zrozumiteľnou a dostupnou formou všetky podstatné informácie o procese a výsledkoch plánovania.

Poskytovatelia sociálnych služieb

Poskytovateľom sociálnych služieb môže byť samospráva, fyzická osoba, podnikateľský subjekt, súkromná nezisková organizácia, organizácia zriadená samosprávou, organizácia zriadená samosprávnym krajom, organizácia zriadená štátom. Všetky tieto subjekty majú v procese komunitného plánovania rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu. Zapojením sa do komunitného plánovania získavajú poskytovatelia možnosť presadzovať vlastné názory, nadobúdať nové informácie, vytvárať partnerstvá, a tak sa podieľať na tvorbe a výslednej podobe systému. Za ideálnych podmienok by do komunitného plánovania mali byť zapojení poskytovatelia reprezentujúci každú z nasledujúcich kategórií sociálnych služieb:

- poradenské a podporné služby rodine a jednotlivcom,
- služby krízovej intervencie,
- služby dlhodobej sociálnej, príp. kombinovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Taktiež je potrebné prizvať do procesu plánovania poskytovateľov, ktorí realizujú nové aktivity alebo overujú nové metódy, avšak v súčasnosti nie sú zaradení do zákonom definovaného systému sociálnych služieb. Spolupôsobením všetkých poskytovateľov má byť taký systém sociálnych služieb, ktorý udrží obyvateľov na určitom území, pričom ich potreby budú uspokojené.

Užívatelia sociálnych služieb

Užívatelom sociálnych služieb je každá osoba, ktorej sú sociálne služby poskytované. Práva klientov užívajúcich sociálne služby upravuje § 6 zákona o sociálnych službách. Základnými skupinami, pre ktoré by sa mali sociálne služby plánovať, sú:

- seniori (najmä osoby staršie ako 65 rokov),
- občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami ako aj ich rodiny,
- týrané a sociálne zanedbávané deti, deti s poruchami správania sa a rodičia, ktorí zanedbávajú alebo nezvládajú starostlivosť a výchovu svojich detí,
- neprispôsobiví jednotlivci, ľudia závislí od návykových látok, trestaní, nezvládajúci svoj život.

Zapojením týchto skupín do komunitného plánovania získa samospráva cenné informácie o ich potrebách, na základe čoho bude môcť vybudovať adekvátnu sieť sociálnych služieb uspokojujúcu aj špecifické sociálne potreby, ale aj vytvárať a podporovať preventívne opatrenia.

Verejnosť a ďalšie organizácie

Verejnosť má byť priebežne oboznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánovania, čo zabezpečí samospráva vhodne zvolenou informačnou stratégiou. Pri príprave komunitného plánu sú oslovené a vyzvané k spolupráci aj ďalšie organizácie, záujmové skupiny, občianske iniciatívy, etnické skupiny a iné subjekty, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Pritom platí, že čím rôznorodejšie spektrum subjektov sa do komunitného plánovania zapojí, tým kvalitnejší je výstup z tohto procesu.

4. LEGISLATÍVNE NORMY A STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Základnú právnu normu v oblasti poskytovania sociálnych služieb predstavuje **zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje právny rámec poskytovania sociálnych služieb, financovania sociálnych služieb a dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Tento zákon ďalej dopĺňajú:

- zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 601/2003 o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 305/2005 Zb. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- zákon č. 600/2003 o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- ďalšie zákony, všeobecne záväzné nariadenia, interné predpisy sociálnych zariadení.

Okrem legislatívnych noriem, nariadení a interných predpisov tvoria podklad pre spracovanie komunitného plánu aj viaceré strategické a plánovacie dokumenty:

Miestne dokumenty:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Nové Mesto 2016 - 2020,
- Komunitný plán sociálnych služieb mestskej časti Bratislava – Nové Mesto 2017 - 2021

Regionálne dokumenty:

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021-2027 s výhľadom do roku 2030.

Národné dokumenty:

- Stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR,
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030,
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030,
- Národná stratégia na ochranu detí pred násilím,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030.

Dokumenty EÚ:

- Európa 2030,
- Amsterdamská zmluva – hlava IX, články 136 – 145. Amsterdamská zmluva posilňuje základné princípy ako sú ľudské práva a sociálne práva,
- Lisabonská zmluva – program radikálnej obnovy EÚ v ekonomickej a sociálnej oblasti,
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- Dohovor o právach dieťaťa,
- Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- Európska sociálna charta.

5. KOMPETENCIE MESTSKEJ ČASTI V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Kompetencie mestskej časti v oblasti poskytovania sociálnych služieb definuje dokument Štatút hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Podľa čl. 32a „Pôsobnosti mestskej časti v oblasti sociálnych služieb“ Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy mestská časť podľa osobitného predpisu:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode (ďalej len „komunitný plán mestskej časti“),
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o:
  - 1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
  - 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
  - 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
  - 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51; môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku o odkázanosti na sociálnu službu,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:
  - 1. sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - 2. opatrovateľskej služby,
  - 3. prepravnej služby,
  - 4. odľahčovacej služby,
  - 5. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
- f) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:
  - 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni a zariadení pre seniorov
  - 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
  - 3. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- g) poskytuje základné sociálne poradenstvo,

h) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12, najmä sociálnej služby na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku,

i) uzatvára zmluvu o:

1. poskytovanie sociálnej služby,
2. poskytovanie finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

j) zriaďuje, zakladá a kontroluje:

1. zariadenie opatrovateľskej služby,
2. denný stacionár,

k) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať:

1. nocľaháreň,
2. nízkoprahové denné centrum,
3. zariadenie pre seniorov,

l) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona, najmä zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,

m) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním, ak ho už neposkytla Bratislava,

n) poskytuje podľa § 75 ods. 1 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý poskytuje:

1. sociálnu službu v zariadení, ktorým je zariadenie opatrovateľskej služby,
2. sociálnu službu v zariadení, ktorým je denný stacionár,
3. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
4. opatrovateľskú službu,
5. prepravnú službu,

o) poskytuje podľa § 75 ods. 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý poskytuje opatrovateľskú službu,

p) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

q) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

r) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

s) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene r) a kontroluje ich plnenie,

t) v rozsahu svojej pôsobnosti vedie evidenciu podľa § 80 písm. q) zákona,

u) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,

v) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

w) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

x) do nadobudnutia účinnosti čl. 32 písm. u) vydáva bezplatné písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku podľa § 78b zákona s komunitným plánom mestskej časti, ak žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku je:

1. neverejný poskytovateľ sociálnej služby, ktorý poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je zariadenie opatrovateľskej služby alebo denný stacionár,

2. mestská časť, ktorá poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na poskytovanie sociálnej služby v zariadení, ktorým je nocľaháreň, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby alebo denný stacionár.

Bratislava vydáva poskytovateľovi sociálnej služby písomné vyjadrenie o súlade ním poskytovanej sociálnej služby s komunitným plánom Bratislavy a určuje a zverejňuje kritériá súladu poskytovanej sociálnej služby s komunitným plánom Bratislavy.

Mestská časť sa na žiadosť Bratislavy vyjadruje k hodnoteniu súladu poskytovanej sociálnej služby s komunitným plánom Bratislavy a spolupracuje s Bratislavou na vypracovaní kritérií súladu poskytovanej sociálnej služby s komunitným plánom Bratislavy.

Analytická časť

6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV

Významnou súčasťou analytickej časti komunitného plánu ako nástroja strategického riadenia oblasti sociálnych služieb je socio-demografická analýza, ktorá charakterizuje obyvateľstvo žijúce na určitom území na základe rôznorodých kritérií. Bližšie poznanie charakteristík obyvateľstva umožní samospráve lepšie spoznať prostredie, v ktorom sa komunitné plánovanie odohráva a od ktorého sa odvíja. V rámci tejto podkapitoly teda bližšie špecifikujeme základné cieľové skupiny sociálnych služieb, na čo v nasledujúcej podkapitole nadviažeme konkrétnymi sociálnymi službami, ktoré mestská časť svojim obyvateľom v súčasnosti poskytuje. Výšku úhrad za jednotlivé sociálne služby upravuje VZN č. 3/2021 o poskytovaní sociálnych služieb a výške úhrady za sociálne služby s účinnosťou od 10.06.2021.

Obyvatelia, rodiny, deti a mládež

Mestská časť Bratislava – Nové Mesto je jednou zo 17 bratislavských mestských častí. Má 44 705 obyvateľov (údaj ŠÚ SR k 31.11.2021) a jej celková rozloha je 37,5 km². Mestská časť pozostáva z 11 mestských štvrtí: Nové Mesto – západ, Pasienky, Zátíšie, Račianska ulica – sever, Istrochem, Jurajov dvor, Stará Vajnorská cesta, Koliba, Kramáre, Nad Bielym Krížom, Lesopark a 6 neoficiálnych častí: Ahoj, Jurajov dvor, Koliba, Kramáre, Mierová kolónia, Pasienky/Kuchajda. Spolu s mestskou časťou Rača a mestskou časťou Vajnory tvorí Nové Mesto okres Bratislava III.

K 31.11.2021 mala mestská časť Bratislava – Nové Mesto **44 705 obyvateľov**. Vývoj počtu obyvateľov má neustále narastajúcu tendenciu a medziročný rozdiel v posledných dvoch ukončených rokoch 2019 a 2020 dosiahol 1,56 %.

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvateľov v poslednom sledovanom období 2016 - 2020 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR 2022

Z hľadiska pohlavnej štruktúry z tabuľky č. 1 je možné vidieť, že podiel žien počas celého sledovaného obdobia prevyšoval podiel mužov na celkovom počte obyvateľov mestskej časti Bratislava – Nové Mesto, o čom svedčia aj hodnoty percentuálneho podielu na celkovom počte obyvateľov. Hodnoty percentuálneho podielu sa menia len minimálne a znižuje sa počet žien v pomere k počtu mužov, stále ale prevažuje ženská populácia.

	Muži	Percentuálny podiel	Ženy	Percentuálny podiel	Celkový počet obyvateľov
2016	17426	45,86	20576	54,14	38002
2017	17737	46,1	20745	53,9	38482
2018	17981	46,2	20957	53,8	38938
2019	18330	46,3	21288	53,7	39618
2020	18660	46,4	21586	53,6	40246

Tabuľka č.1: Vývoj podielu mužov a žien mestskej časti Bratislava - Nové Mesto, Zdroj: ŠÚSR 2022

Ďalšími významnými charakteristikami, ktoré by v procese plánovania komunitných sociálnych služieb nemali zostať nepovšimnuté, sú prirodzený prírastok (resp. úbytok), mechanický prírastok (resp. úbytok) a celkový prírastok (resp. úbytok) obyvateľstva. Zatiaľ čo prirodzený prírastok/úbytok nás informuje o rozdiel medzi počtom živonarodených a počtom zomrelých na určitom území, mechanický prírastok/úbytok zachytáva rozdiel medzi počtom prisťahovaných osôb na určité územie a počtom vysťahovaných osôb z toho istého územia. Celkový prírastok/úbytok je následne súhrnom (súčtom) prirodzeného a mechanického prírastku/úbytku a zachytáva celkový pohyb obyvateľstva v rámci určitého územia.

Rozdiel medzi zmieňovanými ukazovateľmi spočíva tiež v nástrojoch, akými môže samospráva vplývať na ich pozitívny vývoj. V snahe o **dosahovanie, resp. zvyšovanie prirodzeného prírastku** jej môže byť nápomocná:

- **nepriama podpora miery pôrodnosti**, napr. prostredníctvom podpory bývania pre mladé rodiny, podpory a rozširovania voľnočasových možností pre deti a mládež, rozširovania kapacít predškolských a školských zariadení a pod.,
- **pôsobenie na znižovanie miery úmrtnosti**, napr. informačnými kampaňami propagujúcimi zdravý životný štýl, podporou kvalitných sociálnych zariadení s vyškoleným personálom a podporou možností trávenia voľného času seniorov tak, aby viedli aktívny, spokojný a pestrý život.

Dosahovanie, resp. zvyšovanie mechanického prírastku už zahŕňa podstatne viac aktivít, a to nielen v sociálnej, ale aj hospodárskej a environmentálnej oblasti. Záujemcovia o bývanie v určitej lokalite zvažujú široké spektrum faktorov – od občianskej vybavenosti, cez kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry či možnosti sociálneho vyžitia až po dostupnosť zelene na danom území.

Aj keď vzhľadom na vyššie uvedené sa môžu prirodzený a mechanický prírastok javiť ako dva separátne ukazovatele, v skutočnosti sa môžu, ale nemusia vzájomne ovplyvňovať. Napríklad, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre mladé rodiny s deťmi, existuje predpoklad, že mladí ľudia sa na toto územie budú sťahovať s cieľom založiť si rodinu, čo sa prejaví na mechanickom, ale aj prirodzenom prírastku. Podobne, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre seniorov, môže toto územie lákať seniorov z iných miest a obcí, aby sa prisťahovali, čo sa môže prejavíť na miere úmrtnosti.

Ukazovateľ prirodzený pohyb obyvateľstva je vyjadrený prostredníctvom hlavných populačných procesov, ktorými sú pôrodnosť (natalita) a úmrtnosť (mortalita). Prirodzený pohyb vyjadruje rozdiel počtu živonarodených a zomretých.

Počas rokov 2016 - 2020 má hodnota tohto ukazovateľa stále kladné hodnoty, najnižšia hodnota v sledovanom období je 41 v roku 2016, kedy sa počet živonarodených prevyšoval počet zomretých o 41 obyvateľov. Počas nasledujúcich rokov bol počet živonarodených vyšší ako počet zomretých, pričom najmarkantnejší prírastok bol zaznamenaný v roku 2019.

Obzvlášť užitočné a potrebné je teda všestranne podporovať mladé rodiny, zabezpečiť a ďalej rozvíjať uspokojujúce kvalitatívne a kapacitné vybavenie materských a základných škôl a Zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.

Tab. č. 2 Vývoj prirodzeného prírastku mestskej časti Bratislava – Nové Mesto

	2016	2017	2018	2019	2020
Živonarodení	560	595	589	606	584
Zomretí	519	510	499	441	472
Prirodzený prírastok	41	85	90	165	112

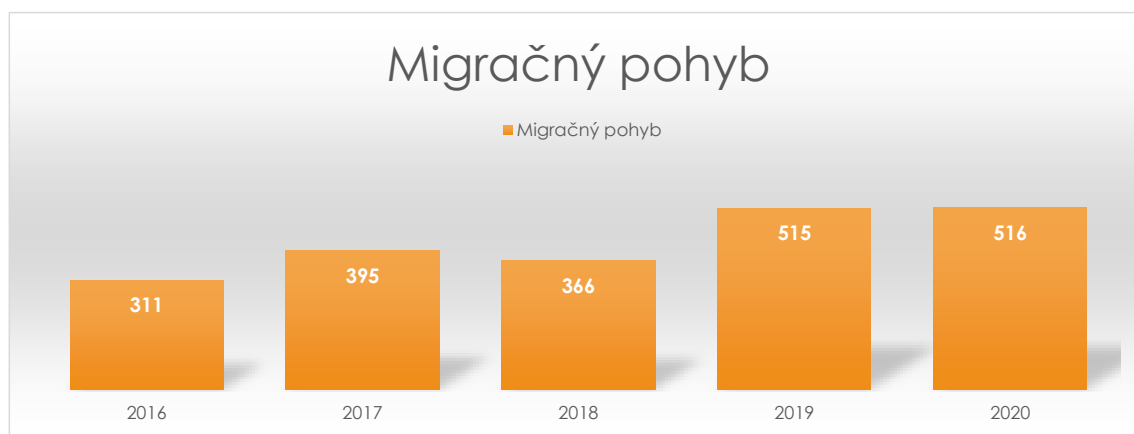
Zdroj: ŠÚSR, 2022

Migračný prírastok obyvateľstva predstavuje rozdiel medzi počtom prisťahovaných obyvateľov a počtom vysťahovaných obyvateľov. Tento rozdiel potom určuje migračný prírastok v resp. migračný úbytok, ktorý možno interpretovať aj ako indikátor celkovej atraktivity prostredia. Rozhodovanie obyvateľov, či vo svojej súčasnej lokalite zostanú, sa deje na základe mnohých faktorov: dostupných pracovných príležitostí, cenovej relácie nehnuteľností, kvality životného prostredia, dostupnosti sociálnych služieb, možností trávenia voľného času, kvality dopravnej infraštruktúry a podobne. V prípade, že viac ľudí z lokality odchádza ako do nej prichádza, pravdepodobne existuje nesúlad medzi potrebami občanov a možnosťami lokality. V tejto súvislosti je dokument KPSS zdrojom cenných informácií, ktoré môže mestská časť využiť vo svoj prospech.

Najvyšší počet prisťahovaného obyvateľstva dosiahla MČ v roku 2020. Migračný pohyb v sledovanom období má stúpajúci charakter počas celého sledovaného obdobia.

Táto imigrácia do mestskej časti Bratislava – Nové Mesto môže byť z veľkej časti vnímaná ako dôsledok migrácie za prácou a atraktívnym prostredím, nakoľko je mestská časť Bratislava – Nové Mesto atraktívna a poskytuje mnoho pracovných príležitostí. Úlohou samosprávy je využiť tento rozvojový potenciál zabezpečením a rozvojom vhodnej občianskej a technickej vybavenosti, ako aj podporou rozvoja služieb pre obyvateľov.

Graf č. 2: Vývoj migračného prírastku mestskej časti Bratislava – Nové Mesto

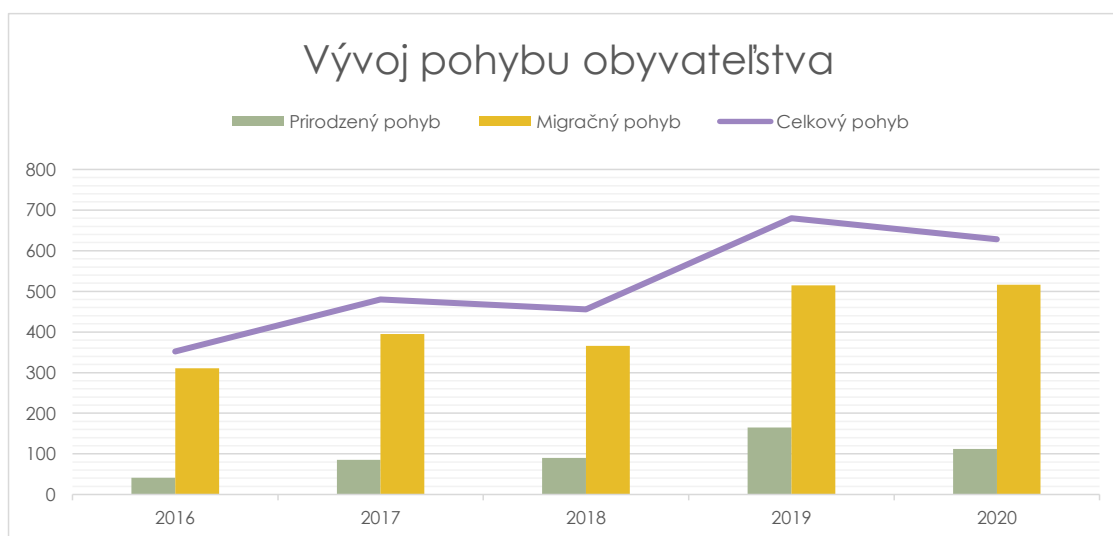

Zdroj: ŠÚSR, 2022

Z vyššie uvedených hodnôt je možné vyvodiť celkový pohyb obyvateľstva.

Celkový pohyb obyvateľstva je súčtom prirodzeného prírastku a migračného prírastku. Z vyššie uvedeného vyplýva, že migračný prírastok v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto prevyšuje prirodzený prírastok. Vďaka tomuto faktu dosahoval celkový prírastok obyvateľstva (sčítaním prirodzeného a migračného prírastku obyvateľov) počas všetkých sledovaných rokov kladné hodnoty napriek mierne kolísavému vývoju.

Graf č. 3: Vývoj celkového prírastku mestskej časti Bratislava – Nové Mesto Zdroj: ŠÚSR, 2022

Sobáše a rozvody ako dôležitá súčasť demografického správania priamo aj nepriamo súvisia s pôrodnosťou a teda aj s celkovým smerovaním populácie. Od roku 2016 do roku 2020 bolo v mestskej časti v priemere uzavretých 266,8 manželstiev ročne.

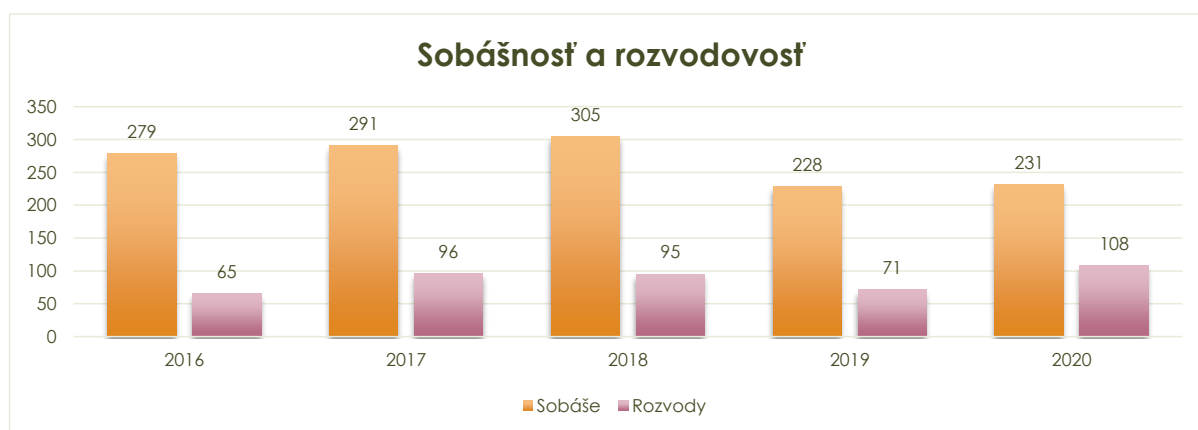
Vyššia sobášnosť bola zaznamenaná v strede sledovaného obdobia, pričom najviac manželstiev vzniklo v roku 2017 a 2018.

Priemerne sa v mestskej časti rozvedie 87 manželstiev za rok. Najviac rozvodov (108) sa uskutočnilo v roku 2020. Rozvodovosť má kolísajúci charakter. Na začiatku sledovaného obdobia sa na 1000 obyvateľov uskutočnilo 1,71 rozvodov za rok. Na konci sledovaného obdobia sa už miera rozvodovosti dostala na 2,68.

Sobášnosť a rozvodovosť mestskej časti zachytáva nasledujúca tabuľka č. 3 a graf č. 4.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet sobášov	279	291	305	228	231
Hrubá miera sobášnosti	7,34	7,56	7,83	5,75	5,74
Počet rozvodov	65	96	95	71	108
Hrubá miera rozvodovosti	1,71	2,49	2,44	1,79	2,68

Tab. č. 3: Sobášnosť a rozvodovosť mestskej časti Bratislava – Nové Mesto, Zdroj: ŠÚSR,2022

Graf č. 4: Vývoj sobášnosti a rozvodovosti v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, Zdroj: ŠÚSR,2022

Ekonomická aktivita je významnou charakteristikou z hľadiska plánovania sociálnych služieb. Pre sociálny systém v podmienkach Slovenskej republiky je príznačný trend, kedy čoraz menší počet ekonomicky aktívnych osôb vytvára hodnoty pre čoraz väčší počet ekonomicky neaktívneho obyvateľstva. Takáto situácia má negatívny dopad na verejné financie a v konečnom dôsledku sa odzrkadľuje na kvalite života všetkých obyvateľov.

Pri analýze týchto štruktúr vychádzame z posledných dostupných údajov zo SOBD 2011. MČ Bratislava – Nové Mesto mala v tomto roku 49,75 % ekonomicky

aktívneho obyvateľstva (EAO), pričom podiel pracujúcich v rámci EAO dosahoval 41,45 z celkového obyvateľstva %. Podiel nezamestnaných bol 4,03 %. Vysoký podiel na celkovom počte obyvateľov mali dôchodcovia (23,96 %) a závislé osoby (13,93 %), medzi ktoré patria deti do 16 rokov.

Osoby ekonomicky aktívne (EAO)		Podiel z EAO v %
z toho:	Pracujúci	41,45
	Osoby na materskej dovolenke a rodičovskej dovolenke	2,62
	Nezamestnaní	4,03
	Pracujúci dôchodcovia	3,95
	Študenti	5,99
	Osoby v domácnosti	0,63
Osoby ekonomicky neaktívne (ENO)		Podiel z ENO v %
z toho:	Nepracujúci dôchodcovia	23,96
	Ostatní nezávislí	0,29
	Závislé osoby	13,93
	Iná a nezistená ekonomická aktivita	3,39

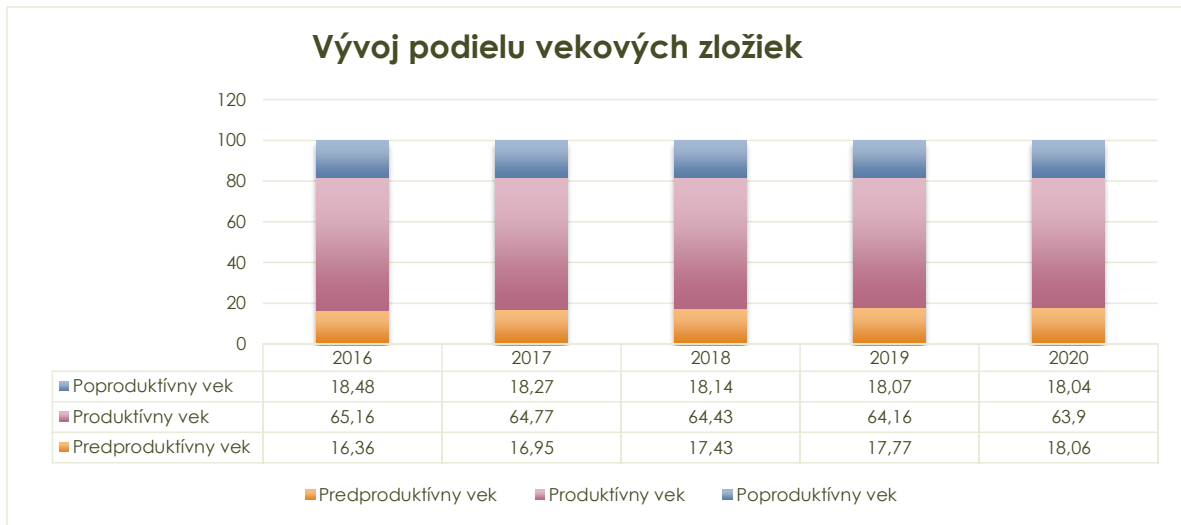
Tab. č. 4: Ekonomická aktivita obyvateľstva v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto za rok 2011. Zdroj: ŠÚSR, 2022

Sledovanie produktivity obyvateľstva je dôležité z dôvodu zabezpečenia adekvátnej infraštruktúry na území mestskej časti. Napríklad neustále sa zväčšujúca skupina detí v predproduktívnom veku vyvoláva tlak na budovanie „jaslí“ a detských ihrísk, naopak, zväčšujúca sa skupina poproduktívneho obyvateľstva indikuje potrebu rozširovania, resp. budovania zariadení pre seniorov, denných centier, denných stacionárov, prepravnej služby, opatrovateľskej služby apod.

Graf č. 5 dokladuje, že podiel obyvateľov v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) za obdobie rokov 2016 - 2020 stúpol o 1,7 %, čo je možné považovať za značne pozitívny trend, spôsobený, vzhľadom na vyššie uvedené údaje o prirodzenom a migračnom pohybe obyvateľstva, najmä prirodzeným prírastkom a pozitívnym migračným prírastkom v celom sledovanom období. V ďalších dvoch vekových kategóriách nastal úbytok obyvateľov v celom sledovanom období. Rozdiel medzi rokmi 2016 a 2020 pri obyvateľstve v poproduktívnom veku klesol o 0,44 %. Tento vývoj poukazuje na trend, ktorý je na Slovensku ojedinelý, keďže vo väčšine obcí a miest dochádza k starnutiu obyvateľstva, v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto je to naopak.

Graf č. 5: Vývoj podielu predproduktívneho, produktívneho a poproduktívneho obyvateľstva v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto 2016 - 2020 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR 2022

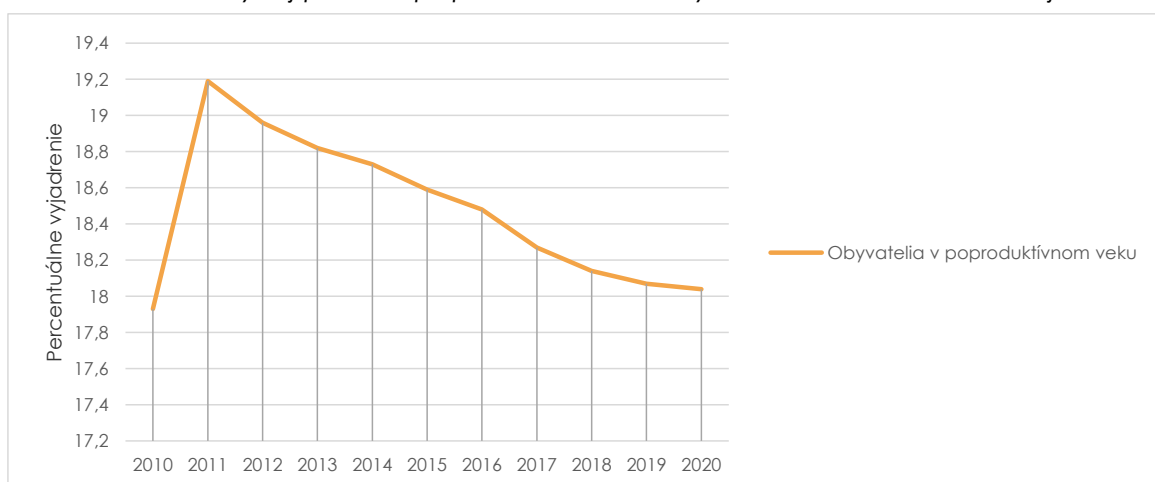
Seniori

Ako bolo prezentované vo vyššie uvedenom grafe, počet obyvateľov v poproduktívnom veku len mierne klesá. Toto udržiavanie veľmi nízkeho klesania je ojedinelým javom v rámci celej Európskej únie, v dôsledku čoho sa na úrovni EÚ a aj na národných úrovniach začali zostavovať dokumenty zamerané špeciálne na „starnúcu“ Európu, t. j. na vytváranie potrebných postupov, tovarov a služieb pre zväčšujúcu sa skupinu poproduktívneho obyvateľstva.

Pri komunitnom plánovaní je preto nevyhnutné brať na vedomie ukazovatele z dostupných štatistík, nakoľko neustále tento trend poukazuje na nutnosť zamerania komunitného plánovania na ďalšie roky na seniorov a ich zabezpečenie.

Graf č. 6: Vývoj podielu poproduktívneho obyvateľstva 2010-2020, Zdroj: ŠÚSR

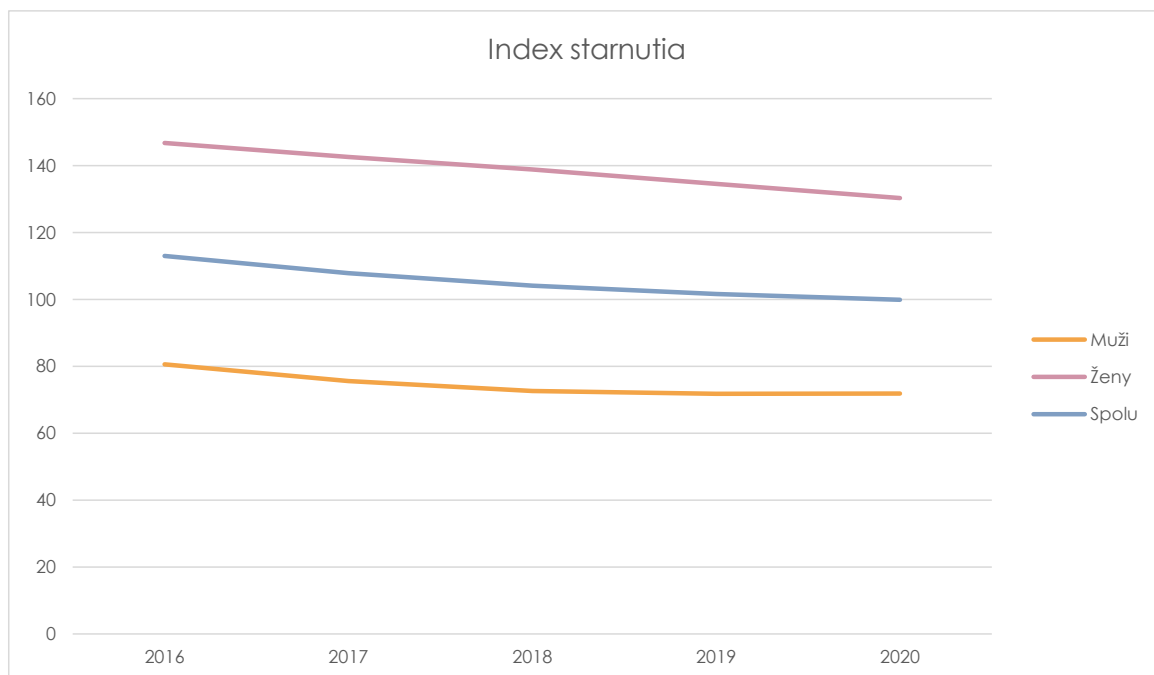

Existuje niekoľko nástrojov, ktorými môže samospráva zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov a znížiť riziko sociálnej exklúzie tejto cieľovej skupiny. Nástroje môžu byť preventívne alebo nápravné. **Nástrojmi preventívneho charakteru** sú tie, ktorými sa samospráva snaží predchádzať vzniku problémov súvisiacich so socializáciou seniorov, akými sú napr. nedostatok kontaktu s inými ľuďmi, nedostatok príležitostí pre seberealizáciu, nedostatok relevantných informácií a pod. **Nápravné nástroje** prichádzajú na rad až vtedy, ak preventívne opatrenia absentovali, neboli vhodne zvolené alebo neboli dostatočne účinné. Medzi typické nápravné opatrenia patrí poskytovanie rôznych finančných príspevkov.

Medzi **štandardné sociálne služby poskytované samosprávami seniorom** možno zaradiť napr. opatrovateľskú službu, služby denných centier, denných stacionárov a zariadení pre seniorov, prepravnú službu a sociálnu službu poskytovanú v jedálni. Ako nástroj socializácie seniorov a prevencie pred sociálnym vylúčením slúži často organizovanie rôznych kultúrnych, vzdelávacích či spoločenských podujatí práve pre túto cieľovú skupinu.

Pre lepšiu ilustráciu vývoja aktuálnej situácie s ohľadom na starnutie obyvateľstva, graf č. 7 prezentuje index starnutia. Vekovú štruktúru obyvateľstva je možné vyjadriť indexom populačnej dynamiky (index starnutia), ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľstva. Index populačnej dynamiky vyjadruje, koľko obyvateľov v poproduktívnom veku (65+) pripadá na 100 obyvateľov predproduktívneho veku (0-14 rokov). V grafe uvádzame údaje aj v členení podľa pohlavia, kde vidíme, že ekonomické zaťaženie mužskej populácie je nižšie ako ženskej.

Graf č. 7: Index starnutia obyvateľstva 2016-2020, Zdroj: ŠÚSR, 2022

Ťažko zdravotne postihnutí

Ťažko zdravotne postihnuté osoby – aj keď navonok vystupujú pod týmto všeobecným, súhrnným označením – sú členitá cieľová skupina komunitného plánovania, v rámci ktorej sa potreby jednotlivcov spravidla výrazne líšia. **Ťažko zdravotne postihnutými sú fyzické osoby, ktorých miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %.** Takýmito osobami môžu byť napríklad osoby s pohybovým či zmyslovým postihnutím, osoby s duševnými poruchami a poruchami správania sa, osoby s poruchami nervového systému, ale aj osoby s poruchami výživy a premeny látok (celiatici, diabetici) a pod. Z uvedeného je zrejmé, že potreby ŤZP osôb v rámci jednotlivých skupín postihnutia tak, ako ich definuje zákon č. 447/2008, nemusia byť a spravidla ani nie sú totožné, preto **pri plánovaní sociálnych služieb nemožno ťažko zdravotne postihnutých vnímať ako homogénnu skupinu.** V tejto súvislosti je potrebné dodať, že okrem samotného druhu postihnutia na potreby ŤZP vplývajú aj ďalšie faktory – sociálne zázemie, vek, vzdelanie a pod.

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Sociálne vylúčenie predstavuje stav dlhodobej separácie jednotlivca od spoločnosti, ktorý môže nastať ako dôsledok rôznych, niekedy náhlych skutočností, najčastejšie však v dôsledku straty zamestnania, nedostatočného vzdelania, ťažkého zdravotného postihnutia, staroby, závislosti od návykových látok, finančnej nestability, pôvodu, rasy, príslušnosti k etniku či vierovyznaniu. Sociálne vylúčenie sa prejavuje nezáujmom jednotlivca, resp. skupiny ľudí s určitými znakmi o zvyšok spoločnosti alebo/a súčasne nezáujmom spoločnosti o tohto jednotlivca/túto skupinu. Sociálne vylúčené osoby predstavujú minoritu a ich sociálne problémy a potreby sú výrazne odlišné od problémov a potrieb majority, môžu mať dokonca až existenčný charakter. Osoby stojace „na okraji“ spoločnosti obvykle svoju situáciu nedokážu riešiť samostatne, ale sú odkázané na pomoc a spolupatričnosť iných ľudí. Tam, kde zlyhá rodina a blízki známi, nastupuje pomoc vyšších inšancií.

Samospráva disponuje relatívne širokou škálou nástrojov, ktorými môže predchádzať sociálnemu vylúčeniu alebo eliminovať jeho dôsledky. Aj v tomto prípade môžeme opatrenia rozčleniť na preventívne a nápravné. Preventívnymi opatreniami sú najmä aktivity zamerané na osvetu obyvateľstva (napr. v oblasti finančnej gramotnosti, škodlivosti návykových látok a pod.), informovanie verejnosti (napr. o voľných pracovných miestach, vzdelávacích kurzoch a pod.), združovanie ľudí (kultúrne a spoločenské podujatia), podporu voľnočasových možností

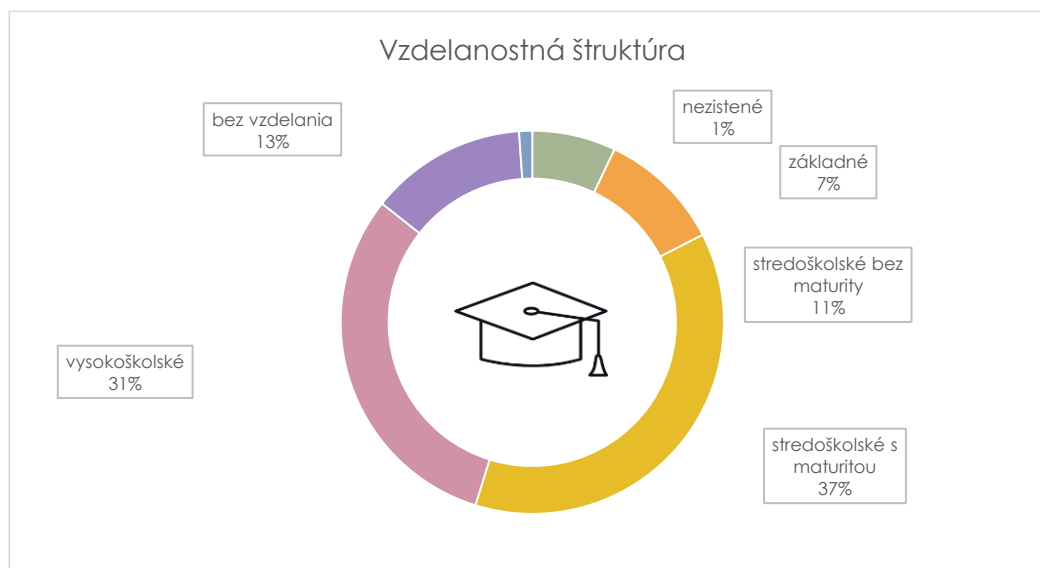
(budovanie športovísk, zakladanie záujmových spolkov a pod.) a rôzne iné. Nápravné opatrenia zahŕňajú poskytovanie rôznych finančných príspevkov, budovanie liečební pre ľudí závislých od návykových látok či budovanie nocľahární pre ľudí bez domova a pod.

Faktorom sociálneho vylúčenia v podmienkach Slovenskej republiky je najčastejšie ťažké zdravotné postihnutie či staroba, ale aj dlhodobá nezamestnanosť a príslušnosť k rómskemu etniku. Ďalšími skupinami ohrozenými sociálnym vylúčením sú napr. osoby po výkone trestu, osoby bez domova a týrané osoby.

Viacere štatistické dáta týkajúce sa osôb ohrozených sociálnym vylúčením sa evidujú v špecializovaných inštitúciách (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo vnútra SR a pod.), preto možno považovať mieru ich dostupnosti a rýchlosť prístupu k nim z pohľadu mestskej časti za nižšiu. Problematická je v tomto smere aj reprezentatívnosť dát, keďže nie každá osoba ohrozená sociálnym vylúčením je v štatistikách evidovaná (napr. nie každý alkoholik je liečený, nie každá týraná osoba domáce násilie nahlási a pod.). Je to teda aj absencia dát, ktorá do určitej miery znemožňuje poskytovanie správnych sociálnych služieb v adekvátnom rozsahu, v správnom čase a na správnom mieste, čo si samospráva uvedomuje, a preto má záujem pracovať na zvýšení prísunu potrebných dát aj tohto charakteru.

Ako sme už naznačili, medzi zraniteľné skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením patria osoby s nižším vzdelaním. Na území mestskej časti sa nachádzajú všetky stupne školských zariadení. Ako je vidieť na grafe č. 8, na základe posledných dostupných údajov z roku 2011, majú obyvatelia mestskej časti Bratislava – Nové Mesto vo väčšine prípadov ukončené úplné učňovské, stredné odborné, vrátane vyššieho, alebo stredné všeobecné vzdelanie s maturitou. Druhé najväčšie zastúpenie má vysokoškolské vzdelanie. Na treťom mieste z hľadiska početnosti sa nachádzajú obyvatelia bez vzdelania, až 13 %. Na štvrtom mieste je učňovské a stredné odborné vzdelanie bez maturity. V súlade s celoslovenským trendom, sa v budúcnosti očakáva zvyšovanie podielu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Takáto vzdelanostná štruktúra je priaznivá pre ďalší rozvoj MČ.

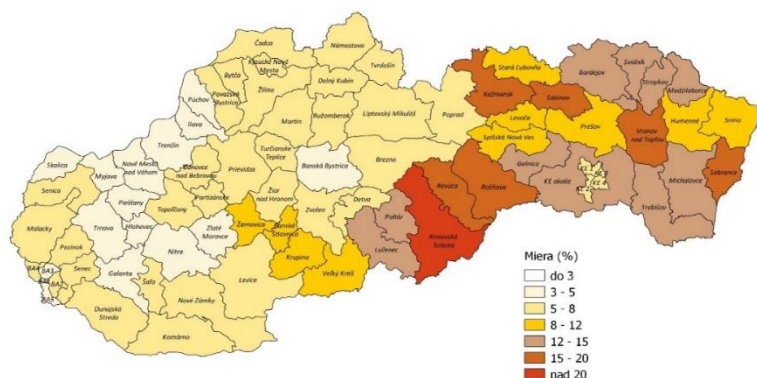
Graf č. 8: Vzdelanostná štruktúra občanov mestskej časti Bratislava – Nové Mesto,
Zdroj: SODB 2011

Ďalšou skupinou ohrozenou sociálnym vylúčením je skupina nezamestnaných, predovšetkým nezamestnaných dlhšie ako 1 rok.

Miera evidovanej nezamestnanosti sa v okrese Bratislava III drží na úrovni 3-5 %, čo je oproti ostatnému územiu Slovenska druhá najnižšia miera nezamestnanosti vôbec.

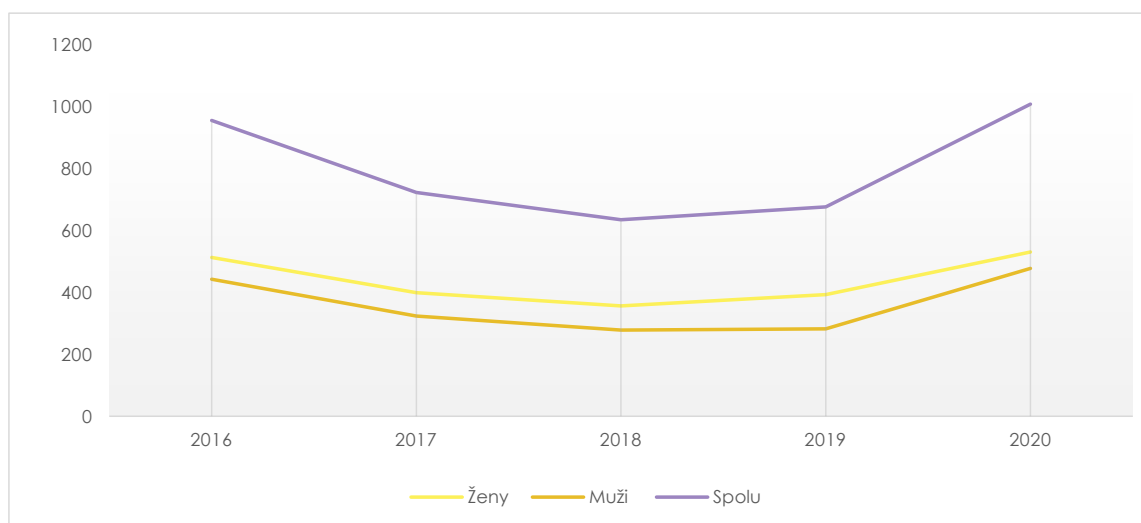
Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 30.06.2021

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava.
Miera evidovanej nezamestnanosti je vypočítaná na základe výberových zisťovaní SZ SR a priemerného počtu evidovaných uchádzačov a zamestnaných. Algoritmus výpočtu stanovilo MPSVR SR.

Počet uchádzačov o zamestnanie v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto má klesajúci charakter počas celého sledovaného obdobia, okrem posledných rokov 2019 a 2020, kedy je zaznamenaný opätovný nárast o 6,46 % oproti predchádzajúcemu roku v roku 2019 a medziročné zvýšenie dokonca o vyše 49 % do konca roku 2020. Tento stav, ale pravdepodobne vychádza z pandemického stavu v roku 2020.

Graf č. 9: Vývoj nezamestnanosti, Zdroj: ŠÚSR,2021

Z hľadiska vekovej štruktúry uchádzačov o zamestnanie môžeme skonštatovať, že medzi nezamestnanými obyvateľmi mestskej časti početnú skupinu tvoria osoby staršie ako 50 rokov (znevýhodnení uchádzači o zamestnanie). Nárast ale nastal vo všetkých vekových skupinách.

Počet UoZ	do 20 r.	20-24 r.	25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	nad 50 r.
K 31.12.2020	9	62	109	152	165	156	103	251
K 31.12.2021	13	51	82	118	133	130	112	224

Tab. č. 7: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa veku v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto 2020 - 2021, Zdroj: ÚPSVaR,2022

Miera dlhodobej nezamestnanosti bola v mestskej časti mierne stúpila v porovnaní s ostatnými rokmi. Výraznejšie narástol počet nezamestnaných do 3 mesiacov.

Počet UoZ	do 3 mes.	4-6 mes.	7-9 mes.	10-12 mes.	13-24 mes.	25-48 mes.	nad 48 mes.
k 31.12.2020	196	273	189	104	167	56	22
k 31.12.2021	157	186	120	73	191	106	30

Tab. č. 8: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky obdobia nezamestnanosti 2020 - 2021, Zdroj: ÚPSVaR,2022

7. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Analýza súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb úzko nadväzuje na socio-demografickú analýzu a predstavuje neoddeliteľnú súčasť komunitného plánu, pretože iba na základe monitoringu súčasnej situácie je možné identifikovať silné a slabé stránky samosprávy v oblasti poskytovania sociálnych služieb a navrhnúť konkrétne možnosti ich budúceho rozvoja. V rámci nasledujúcej textovej časti preto popisujeme aktuálny stav sociálnej starostlivosti vo vzťahu k jednotlivým cieľovým skupinám, ktoré sme bližšie špecifikovali v predchádzajúcej kapitole. Ešte pred tým si však vymedzíme pôsobnosť miestneho úradu ako kľúčovej inštitúcie v oblasti poskytovania sociálnych služieb a poskytovania informácií o sociálnych službách na území mestskej časti.

Pôsobnosť miestneho úradu

Ústrednou inštitúciou mestskej časti Bratislava – Nové Mesto je **Miestny úrad MČ Bratislava – Nové Mesto** so sídlom na Junáckej 1. Úrad pozostáva z viacerých oddelení, avšak vo veci poskytovania sociálnych služieb a poskytovania informácií o sociálnych službách obyvateľom mestskej časti je žiaduce poukázať predovšetkým na činnosť Oddelenia sociálnych služieb.

Oddelenie sociálnych služieb spravuje agendy:

- Agenda denných centier seniorov a stravovanie,
- Agenda poskytovania sociálnych príspevkov - finančná výpomoc a spracúvanie žiadostí o poskytovanie pomoci v sociálnej výdajni,
- Sociálna výdajňa potravín a spotrebného tovaru a zabezpečovanie spoločensko - kultúrnych podujatí,
- Referát opatrovateľskej služby,
- Sociálne posudzovanie,
- Agenda pochovávaní zomrelých občanov a opatrenia SPOD a SK,
- Referát zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.

Informačnými kanálmi mestskej časti Bratislava – Nové Mesto vo veci poskytovania informácií obyvateľom, komunikácie s obyvateľmi ako aj získavania spätnej väzby od obyvateľov sú:

- **webová stránka** mestskej časti (www.banm.sk),
- mesačník mestskej časti **Hlas Nového Mesta**,
- **sociálne siete**.

Cieľom mestskej časti je aj v rámci aktuálneho plánovacieho obdobia 2022 – 2026 zabezpečiť **dobrú dostupnosť sociálnych služieb ako aj dobrú informovanosť a zrozumiteľnosť informácií o sociálnych službách pre občanov** posilňovaním otvorenosti a transparentnosti pri plánovaní a poskytovaní sociálnych služieb a zvyšovaním spoluúčasti občanov na rozhodovaní o veciach sociálnych.

Obyvatelia, rodiny, deti a mládež

Pre rozmanitosť občianskej vybavenosti a dostatok pracovných príležitostí je mestská časť Bratislava-Nové Mesto vyhľadávanou lokalitou na bývanie. Mestská časť sa vyznačuje rôznorodosťou stabilizovaných obytných území, od rodinných domov po viacpodlažné, resp. vežové bytové domy, ale aj prítomnosťou rozvojových funkčných plôch.

Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa

Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, Robotnícka ul. č.11.

Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa je v zriaďovateľskej pôsobnosti Mestskej časti Bratislava – Nové Mesto so sídlom na Junáckej ul. č. 1 v Bratislave a v rámci jeho pôsobnosti metodicky riadené oddelením sociálnych služieb. Zariadenie ma tri oddelenia s celodennou starostlivosťou.

Kapacita detí v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, ktorých zriaďovateľom je mestská časť Bratislava-Nové Mesto je 45 detí.

Deťské jasle majú tri oddelenia :

- I. oddelenie Kuriatka - od jedného roka do roka a pol,
- II. oddelenie Lienky - od roka a pol do dvoch rokov,
- III. oddelenie Slniečko - od dvoch do troch rokov, v osobitých prípadoch do štyroch rokov.

V Zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje služba na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa na účely sociálnej služby uvedenej v zákone 448/2008 Z. z. § 31, 32, 32a a 32b. Pozostáva z vykonávania odborných, obslužných a ďalších činností alebo vykonávanie súboru týchto činností v rozsahu ustanovenom týmto zákonom pre poskytovaný druh sociálnej služby.

Úlohou zariadenia je poskytovanie komplexnej celodennej starostlivosti o deti vo veku od jedného do troch rokov. Zabezpečuje stravovanie, opateru, výchovnú starostlivosť, ako aj vzdelávacie aktivity s ohľadom na vek, zdravotný stav a individuálny stupeň psychosomatického vývinu tak, aby podporovalo, upevňovalo a rozvíjalo telesné a duševné zdravie detí. Jeho cieľom je rozvíjať schopnosti a osobnosť dieťaťa, osvojenie návykov a jeho socializáciu.

Starostlivosť o deti je zabezpečená odborným, kvalifikovaným personálom opatrovateliek, ktoré výchovno-opatrovateľskou činnosťou zaručujú správny duševný

a telesný vývoj dieťaťa. Detské jasle sú v prevádzke počas pracovných dní od 6:30 do 17:00 hod.

Úhrady za danú sociálnu službu upravuje **Všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti Bratislava-Nové Mesto č. 4/2018 zo dňa 10. 04. 2018** o úhrade za poskytovanie sociálnej služby v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, ktorého zriaďovateľom je mestská časť Bratislava-Nové Mesto.

Sociálne príspevky

Oddelenie sociálnych služieb miestneho úradu môže poskytnúť:

1. v súlade so zákonom č. 417/2013 Z. z. v znení neskorších predpisov a Štatútom hl. mesta SR Bratislavy a jeho dodatkov **jednorazové dávky**,

2. v súlade so zákonom č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste SR v znení neskorších predpisov, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a Štatútom hlavného mesta SR Bratislavy **jednorazovú finančnú výpomoc** podľa „Zásad poskytovania jednorazových finančných výpomocí obyvateľom mestskej časti Bratislava-Nové Mesto“, ktoré boli schválené Miestnym zastupiteľstvom Bratislava – Nové Mesto dňa 6.10.2020, Dodatok č. 1 Zásad poskytovania jednorazových finančných výpomocí obyvateľom mestskej časti Bratislava-Nové Mesto schválený Miestnym zastupiteľstvom mestskej časti Bratislava-Nové Mesto dňa 7.12.2021 uznesením č. 32/30.

3. v priebehu roka 2-krát **finančnú výpomoc rodinám, v ktorých sa matke súčasne narodili dve a viac detí** (matka musí mať trvalý pobyt v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto minimálne 1 rok) a to na úhradu zvýšených nákladov,

4. **príspevok na letnú detskú rekreáciu pre deti** zo sociálne slabších rodín podľa uvedených zásad,

5. **finančný dar pri narodení dieťaťa** matke, ktorá má trvalé bydlisko v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto minimálne 1 rok pred jeho narodením,

6. **jednorazovú finančnú výpomoc k vianočným sviatkom** rodinám a obyvateľom, ktorí poberajú dávku v hmotnej núdzi, obyvateľom ktorým boli zverenú deti do starostlivosti, ktorá nahrádza starostlivosť rodičov, z evidencie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a osamelým dôchodcom s nízkym dôchodkom, ktorý je ich jediný zdroj príjmu a ktorí o to požiadajú aj na základe výzvy Miestneho úradu Bratislava – Nové Mesto, uverejnenej v mesačníku "Hlas Nového Mesta", v súlade s platnými zásadami.

Komunitné centrum

Komunitné centrum je spoločným priestorom pre všetkých obyvateľov MČ Bratislava – Nové Mesto, ktorí sa chcú zapojiť do aktivít organizovaných centrom. KC je otvorené v prospech celej komunity, preto každý člen komunity ho chráni pred devastáciou hmotnou ako i devastáciou slovnou a preberá zodpovednosť za škody hmotné i nehmotné. Jeho cieľom je pomôcť a zlepšiť kvalitu života jednotlivcov a celej komunity, pričom komunitu predstavujú všetci obyvatelia MČ.

Komunitné centrum pre tento účel na nachádza v zrekonštruovanej budove na Ovručskej ulici, ktorej vlastníkom je Mestská časť Bratislava – Nové Mesto.

Seniori

V rámci sociálnej starostlivosti o seniorov poskytuje mestská časť spektrum služieb a aktivít.

Zabezpečenie sociálnej služby stravovania

Poskytovanie stravy pre obyvateľov s trvalým pobytom v mestskej časti v 5 denných centrách - ako výdajných strediskách stravy v rozsahu 1 stravnej jednotky počas pracovného dňa od 10.30 hod. do 12.30 hod., prostredníctvom donášky stravy do domácnosti realizovanou opatrovateľskou službou po vydaní rozhodnutia starostom mestskej časti Bratislava - Nové Mesto o odkázanosti na túto službu, ktorí sú poberateľmi starobného dôchodku a zároveň nedisponujú akýmkoľvek iným príjmom okrem poberaného dôchodku, invalidným dôchodcom, ktorí sú poberateľmi invalidného dôchodku a zároveň nedisponujú akýmkoľvek iným príjmom okrem poberaného dôchodku a ktorých zdravotný stav neumožňuje prípravu stravy podľa potvrdenia lekára.

Poskytovanie služieb sa riadi Zásadami poskytovania stravovania dôchodcom a poskytovania finančného príspevku na stravovanie dôchodcom v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto v znení Dodatku č. 1 schváleného zastupiteľstvom mestskej časti Bratislava-Nové Mesto dňa 06. 10. 2020 uznesením č 18/23.

Opatrovateľská služba

Domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“) je terénna sociálna služba, ktorá sa poskytuje osobám v nepriaznivej sociálnej situácii pre ťažké zdravotné postihnutie či nepriaznivý zdravotný stav. Ide o prípady, keď občan nie je schopný postarať sa o seba sám, ani za pomoci svojich blízkych.

Opatrovateľská služba je poskytovaná osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť, ako aj základných sociálnych aktivitách.

Miestny úrad mestskej časti Bratislava - Nové Mesto je poskytovateľom opatrovateľskej služby a poskytuje ju na území mestskej časti osobám s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava – Nové Mesto. Opatrovateľská služba sa poskytuje v prirodzenom domácom prostredí, určuje sa v hodinách podľa individuálnych potrieb, v pracovných dňoch (pondelok až piatok) medzi 8.30 - 16.00 hod.

Výkon opatrovateľskej služby zabezpečujú opatrovatelky, ktoré sú zamestnankyne Miestneho úradu Bratislava - Nové Mesto. Každá z nich je odborne spôsobilá na výkon opatrovateľskej služby.

Mesačný poplatok za opatrovateľskú službu sa určí v zmysle Prílohy č. 1 Všeobecného záväzného nariadenia mestskej časti Bratislava - Nové Mesto č. 3/2021 zo dňa 26.05.2021 o poskytovaní sociálnych služieb a výške úhrady za sociálne služby s účinnosťou od 10.06.2021.

Počet užívateľov k 30.09.2021: 120 užívateľov.

Denné centrá

V dennom centre sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou.

V dennom centre MČ dbá o zabezpečenie kompletnej prevádzky a vytváranie podmienok pre činnosť 8 denných centier v oblasti spoločenskej, kultúrnej, záujmovej, vzdelávacej.

Mestská časť Bratislava – Nové Mesto má 8 denných centier:

- Denné centrum Športová 1
- Denné centrum „Zlatý dážď“, Račianska 89
- Denné centrum „Domovinka“, Nobelova 30
- Denné centrum Vajnorská 51
- Denné centrum Sibírska 37
- Denné centrum Stromová 18
- Denné centrum Jeseniova 49
- Denné centrum Chemická 1

V denných centrách sa priebežne stretáva na spoločensko-kultúrnych podujatiach, ale aj denne spravidla pri káve, čaji, ručných prácach, spoločenských hrách, čítaní tlače, sledovaní televízie, záujmových a spoločenských činnostiach a rozhovoroch viac ako tisíc stálych členov. Centrá sú využívané aj mimo prevádzkových hodín, jednak ako priestor pre vydávanie obedov seniorom, ale aj na iné účely v zmysle Pravidiel a postupu pri využívaní priestorov denného centra inými organizáciami.

Kapacita denných centier je 240 klientov, momentálne denné centrá využíva 200 klientov.

V mestskej časti Bratislava – Nové Mesto sa v súčasnosti nenachádza zariadenie opatrovateľskej služby ani zariadenie pre seniorov, avšak po týchto sociálnych službách je zo strany obyvateľov dopyt, preto ich zriadenie je medzi zámermi mestskej časti v rámci aktuálneho plánovacieho obdobia.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

Linky pre seniorov: 0904 031 417, 0905 287 683.

Ťažko zdravotne postihnutí

Časť verejných priestranstiev a verejných budov v súčasnosti už disponuje **bezbariérovým prístupom**, pričom požiadavka na bezbariérovosť je v súčasnej dobe prakticky bežnou súčasťou stavebných a rekonštrukčných prác.

Osoby so zrakovým postihnutím sú na území mestskej časti na viacerých miestach navigované špeciálnym vodorovným značením (chodníky s reliéfovým povrchom) a dopravnou signalizáciou so zvukovým sprievodom (semafony so zvukovou signalizáciou).

Osobám nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia či nepriaznivého zdravotného stavu poskytuje mestská časť Bratislava – Nové Mesto **opatrovateľskú službu**. Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je:

- odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 a) zákona o sociálnych službách,
- odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona o sociálnych službách.

Podmienkou poskytovania opatrovateľskej služby je právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na túto službu. Rozhodnutie sa vydáva na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby s trvalým pobytom v mestskej časti. Predpokladom vydania rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu je posudková činnosť, ktorou je lekárska posudková činnosť a sociálna posudková činnosť. Opatrovateľská služba sa poskytuje na dobu počas splnenia podmienok trvania nároku na tento druh sociálnej služby. Poskytuje sa terénnou formou v prirodzenom domácom prostredí, v mieste trvalého pobytu fyzickej osoby v mestskej časti, len v pracovných dňoch a v pracovnom čase. Výkon opatrovateľskej služby zabezpečujú poverené zamestnankyne (opatrovatelky), s ktorými má mestská časť uzatvorenú pracovnú zmluvu.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe:

- ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,

- ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie
- ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou.

Úhrada za opatrovatelskú službu sa za kalendárny mesiac určí podľa rozsahu poskytovaných úkonov a zodpovedajúcej sumy za stanovený:

- úkon sebaobsluhy,
- úkonov starostlivosti o domácnosť,
- základných sociálnych aktivít,
- a dohľad pri všetkých úkonoch.

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Jednou z najbežnejších foriem ohrozenia sociálnym vylúčením je staroba, ťažké zdravotné postihnutie, závislosť od návykových látok, ale aj nezamestnanosť, najmä dlhodobá, trvajúca dlhšie ako jeden rok. Osoby ohrozené sociálnym vylúčením s nižším príjmom, menším sociálnym kontaktom, užšími možnosťami seberealizácie a možnosťami viesť plnohodnotný život. Medzi sociálne vylúčené osoby patria najčastejšie osoby bez domova.

Mestská časť je nápomocná obyvateľom, ktorí si hľadajú pracovné uplatnenie, a to tak, že **o dostupných voľných pracovných miestach informuje** prostredníctvom svojej webovej stránky.

Pomoc v Sociálnej výdajni pre sociálne slabších obyvateľov MČ Bratislava - Nové Mesto

Sociálne slabším a odkázaným obyvateľom mestskej časti je určená **sociálna výdajňa potravín a spotrebného tovaru** – prevádzka nachádzajúca sa v priestoroch zverených Hlavným mestom SR Bratislava mestskej časti do správy, v ktorej sa poskytuje bezplatná pomoc osobám v ťažkej sociálnej situácii formou zabezpečenia základných životných a stravovacích potrieb obyvateľov. Sortiment výdajne tvoria potraviny, potravinárske výrobky a iný rozličný tovar osobnej spotreby, ktorý do výdajne darujú najmä prostredníctvom Potravinovej banky SR tretie osoby (obchodné potravínové refazce, výrobcovia potravín a pod.).

Určité skupiny obyvateľov mestskej časti Bratislava - Nové Mesto (ďalej len „MČ BNM“) majú možnosť bezplatne odoberať tovar v Sociálnej výdajni potravín a spotrebného tovaru na Šancovej ul. č. 112 v Bratislave (ďalej len „Sociálna výdajňa“).

Podmienkami sú o. i.:

- trvalý pobyt žiadateľa na území MČ BNM,
- uhradené finančné záväzky voči MČ BNM,

- školopovinné deti žiadateľa nesmú byť evidované ako záškoláci,
- pre každú z jednotlivých skupín sú určené aj osobitné podmienky.

Podmienkou poskytnutia bezplatnej pomoci prostredníctvom sociálnej výdajne potravín a spotrebného tovaru je trvalý pobyt žiadateľa na území mestskej časti a vysporiadané finančné záväzky voči mestskej časti. Ak má žiadateľ deti v povinnej školskej dochádzke, nesmú byť evidované ako záškoláci. Žiadateľ, ktorý je občanom v hmotnej núdzi, predkladá potvrdenie z úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Žiadateľ, ktorý je poberateľom dôchodku, predloží potvrdenie zo Sociálnej poisťovne. Poberatelia dôchodku – jednotlivci – splnia podmienku nároku na pomoc, ak ich dôchodok nepresahuje 380 € a je ich jediným príjmom; poberatelia – dvojica – splnia podmienku nároku na pomoc, ak ich dôchodok nepresahuje 700 €, ak je ich jediným príjmom.

Poskytovanie pomoci v sociálnej výdajni potravín a spotrebného tovaru sa uskutočňuje prostredníctvom kartového systému. Oddelenie sociálnych služieb vydá žiadateľovi čipovú kartu, ktorou sa žiadateľ vo výdajni preukáže. Na každý kalendárny mesiac získa žiadateľ alikvotný počet bodov podľa počtu dní. Tieto body si žiadateľ môže vymeniť za potraviny. Karta je neprenosná na inú osobu a počet bodov na karte je neprenosný na ďalší kalendárny mesiac. Kredit na čipovej karte sa obnovuje automaticky, vždy k prvému dňu príslušného kalendárneho mesiaca. Žiadateľ je povinný uhradiť jednorazový administratívny poplatok za vydanie a prevádzkovanie čipovej karty. Poskytovanie pomoci sa prehodnocuje každých 6 mesiacov. Držiteľ čipovej karty je povinný do 8 pracovných dní nahlásiť všetky nové skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na poskytovanie pomoci. Podmienky poskytovania pomoci v sociálnej výdajni potravín a spotrebného tovaru upravujú Zásady poskytovania pomoci občanom v sociálnej výdajni potravín a spotrebného tovaru.

Na území mestskej časti Bratislava – Nové Mesto sa nachádza **Útulok a ZOS sv. Lujzy de Marillac**, ktorej zriaďovateľom a prevádzkovateľom je organizácia Depaul Slovensko n. o. Nocľaháreň sídli na Hattalova 1070/ 6. Útulok je určený pre ľudí bez domova, ktorí majú zlý zdravotný stav, sú v rekonvalescencii, alebo majú nejakú telesnú obmedzenie. Do útulku prichádzajú klienti s rôznymi chorobami priamo z ulice, alebo po prepustení z nemocnice, ktorí sa o seba na ulici nedokážu sami postarať. Poskytuje celodennú starostlivosť, ubytovanie, stravu, ošatenie, hygienu, sprevádzanie k lekárom a sociálne poradenstvo.

Na území mestskej časti Bratislava – Nové Mesto pôsobí aj **Občianske združenie Odyseus**, ktoré poskytuje nízkoprahové služby ľuďom, ktorí injekčne užívajú drogy, pracujú v pouličnom sexbiznise a mladým ľuďom už od roku 2003. V MČ Bratislava – Nové Mesto realizuje OZ Odyseus o. i. terénnu sociálnu prácu spojenú s výmenou striekačiek. OZ Odyseus je držiteľom akreditácie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Poslaním OZ Odyseus, ktoré vzniklo v roku 1997, je podieľať sa na zachovávaní ľudských práv a skvalitňovaní života ohrozených komunit, a tým prispievať k ich rovnocennému postaveniu v spoločnosti. Svojimi aktivitami zároveň prispieva k ochrane zdravia ľudí z

ohrozených komúnít, k ochrane zdravia verejného a k sociálnej inklúzii ohrozených komúnít.

Problematike ľudí bez domova sa venuje **OZ Vagus**. Tím OZ Vagus podáva pomocnú ruku tisíckam ľudí bez domova od roku 2011. Sociálni pracovníci OZ Vagus pomáhajú ľuďom bez domova získať a udržať si prácu, bývanie či zbaviť sa dlhov. Najmä ale Vagus poskytuje ľuďom bez domova odborné poradenstvo a ľudský prístup. OZ Vagus pracuje v troch základných programoch - terénna sociálna práca STREETWORK, denné nízko prahové centrum DOMEK a INTEGRAČNÝ PROGRAM. Svojou prácou cez tieto programy preukázateľne skvalitňuje životy stoviek ľudí ročne na rôznych úrovniach, od akútnej pomoci priamo na ulici až po poskytovanie stabilného bývania. MČ Bratislava – Nové Mesto spolupracuje s OZ Vagus dlhodobou - Finančná podpora programu STREETWORK a programov zamestnávania ľudí bez domova. Taktiež prispieva na nákup medicínskeho materiálu, výdavky na materiál k projektu a nájomné za vozidlo slúžiace k projektu.

8. SWOT ANALÝZA

Na základe vyššie uvedeného popisu súčasnej situácie je možné zostaviť tzv. SWOT analýzu, ktorá sumarizuje silné a slabé stránky mestskej časti v oblasti poskytovania sociálnych služieb a identifikuje tiež príležitosti a ohrozenia vplývajúce na jej rozvoj. Prehľad uvedených atribútov zachytáva nasledujúca tabuľka.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • existencia opatrovateľskej služby • prítomnosť 8 denných centier • zabezpečený rozvoz stravy • možnosť stravovania sa v jedálni • aktívne komunikačné kanály: funkčná a interaktívna webová stránka mestskej časti, TV Bratislava, časopis Hlas Nového Mesta • prevencia sociálnej izolácie (linka pre osamelých obyvateľov, prítomnosť komunitného centra a pod.) • sociálna výdajňa potravín a spotrebného tovaru 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia zariadenia pre seniorov • absencia zariadenia opatrovateľskej služby • nízka miera plnenia zámerov vytýčených v sociálnej oblasti v minulom plánovacom období • trvalá prítomnosť ľudí bez domova, výskyt sociálno-patologických javov, rizikového správania sa • nedostatok bezbariérových prístupov pre telesne postihnuté osoby
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • záujem samosprávy o využívanie nenávratnej finančnej pomoci • možnosť nadviazania cezhraničnej spolupráce • možnosť nadväzovania spolupráce mestskej časti so súkromnými poskytovateľmi sociálnych služieb • zvýšenie kvality života obyvateľov mestskej časti užším previazaním zdravotnej a sociálnej starostlivosti – sieťovanie sociálnych služieb • debarierizácia budov a verejných priestranstiev 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok finančných prostriedkov • obmedzené možnosti získavania nenávratných finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov pre celé územie Bratislavy • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, prehĺbovanie sociálnych rozdielov • narastajúci počet nezamestnaných a dlhodobo nezamestnaných • zvyšujúci sa počet občanov odkázaných na sociálnu pomoc

9. VYHODNOTENIE PLNENIA PREDCHÁDZAJÚCEHO KPSS

Predchádzajúci Komunitný plán sociálnych služieb mestskej časti Bratislava – Nové Mesto 2017 – 2021 definoval hlavné strategické ciele rozvoja a zabezpečovania poskytovania sociálnych služieb na území mestskej časti. V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad realizácie zámerov komunitného plánovania za predchádzajúce programové obdobie.

Cieľ	Opatrenie	Zámer	Realizované/ nerealizované
1. Kvalitná sociálna infraštruktúra	1.1 Zvýšenie kvality sociálnych služieb pre seniorov a ŤZP	1.1.1 Vybudovanie zariadenia opatrovateľskej služby	Nie
		1.1.2 Vybudovanie zariadenia pre seniorov	Nie

V predchádzajúcom období sa ale v oblasti sociálnych služieb realizovali dané projekty:

Prehľad realizácie			
Por. č.	Obdobie realizácie	Názov projektu	Poskytovateľ
1.	07.04.2017 – 30.04.2018	Podpora opatrovateľskej služby	IA MPSVaR (EU soc. fond)
2.	05.02.2019 – 31.01.2021	Podpora opatrovateľskej služby II	IA MPSVaR (EU soc. fond)
3.	Zatiaľ nevieme odkedy bude účinná zmluva o NFP - 24 mesiacov	Rozvoj opatrovateľskej služby v MČ Bratislava- Nové Mesto	MPSVaR (EU soc. fond)

Tab. č. 9: Vyhodnotenie realizácie zámerov komunitného plánovania

Samospráva ale vidí pretrvávajúci záujem o realizovanie zámerov v sociálnej oblasti na strane obyvateľov a taktiež na strane zástupcov samosprávy a z toho dôvodu sa niektoré strategické zámery presúvajú do nasledujúceho obdobia komunitného plánovania.

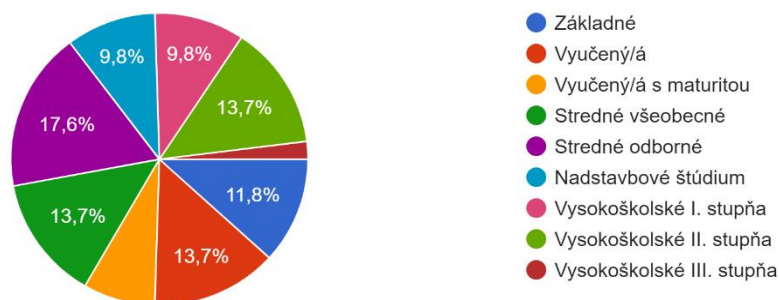
10. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

V období od decembra 2021 do februára 2022 sa uskutočnil anonymný prieskum verejnej mienky zameraný na zisťovanie spokojnosti verejnosti s ponukou a kvalitou sociálnych služieb poskytovaných na území mestskej časti Bratislava - Nové Mesto. O možnosti zapojiť sa do prieskumu bola verejnosť informovaná prostredníctvom webovej stránky mestskej časti.

Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo 51 obyvateľov mestskej časti. O prieskum prejavili väčší záujem ženy, ktoré tvorili 54,9 % všetkých respondentov. Najväčšiu skupinu respondentov (86,3 %) tvorili osoby staršie ako 65 rokov, čo je prirodzené vzhľadom na fakt, že práve na túto skupinu sú sociálne služby primárne zamerané. Druhou najpočetnejšou skupinou respondentov z hľadiska veku bola skupina 50-64-ročných (13,7 % z celkového počtu respondentov).

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie

51 odpovedí

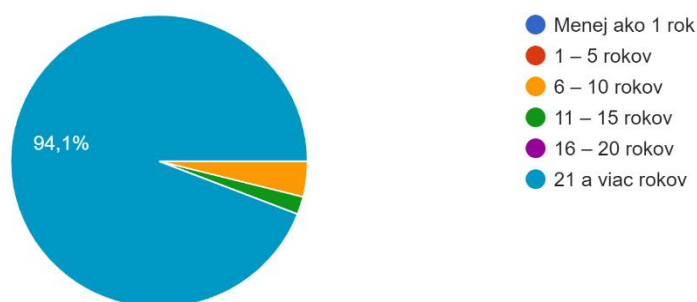

Pokiaľ ide o vzdelanostnú štruktúru respondentov, 17,6 % z celkového počtu respondentov malo najvyššie dosiahnuté vzdelanie stredné odborné. Vyše 13 % respondentov malo ukončené vysokoškolské vzdelanie II. stupňa, zhodne so stredným odborným vzdelaním a vyučenými obyvateľmi bez maturity. Ďalšie vzdelanostné skupiny boli zastúpené menej ako 10 percentami.

V rámci dotazníkového prieskumu bola ďalej monitorovaná ekonomická aktivita obyvateľov. Najviac respondentov (86,3 %) patrilo do skupiny poberateľov starobného dôchodku. Opätovne ide o prirodzený a aj žiaduci stav, keďže osoby z tejto skupiny sú často aktuálnymi užívateľmi sociálnych služieb, prípadne čakateľmi na sociálne služby. Druhou najpočetnejšou skupinou boli respondenti invalidní dôchodcovia (11,8 %).

Ako dlho bývate v mestskej časti?

51 odpovedí

Viac ako 94 % respondentov v čase prieskumu býva v mestskej časti viac ako 21 rokov, t. j. pri vyhodnotení prieskumu môžeme vychádzať z predpokladu, že sa do neho zapojili prevažne osoby, ktoré svoje okolie dobre poznajú. Len 3,9 % respondentov býva v mestskej časti od 6 – 10 rokov.

Vyššie uvedené výsledky prieskumu sú orientované na identifikáciu respondentov z dôvodu, aby bolo možné posúdiť relevantnosť prieskumu. Síce počet respondentov predstavuje iba malé percento z celkového počtu obyvateľov mestskej časti, na základe zistených informácií môžeme usúdiť, že zapojená vzorka je relevantná (do prieskumu sa zapojili prevažne seniori, prevažne poberatelia starobného alebo invalidného dôchodku a prevažne osoby žijúce v mestskej časti dlhodobo). V nasledujúcej textovej časti si vyhodnotíme odpovede týkajúce sa sociálnej situácie respondentov a sociálnych služieb, ktoré využívajú alebo plánujú využívať.

Otázka č. 1: Aké je zloženie Vašej domácnosti?

Aké je zloženie Vašej domácnosti?

51 odpovedí

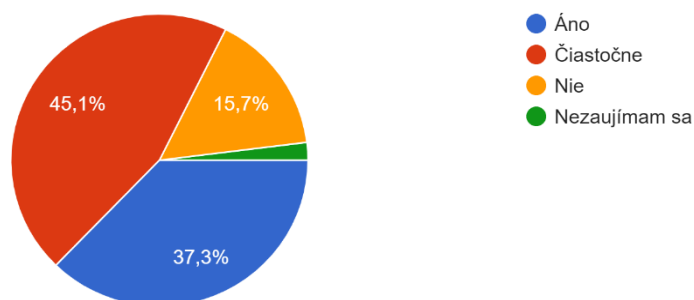

Do prieskumu sa zapojili prevažne osoby, ktoré bývajú v domácnosti ako jednotlivci. Táto skupina tvorila 58,8 % a vychádza to z dôvodu, že vysoké percento zapojených respondentov sú v dôchodkovom veku a teda ich deti sú už dospelé a osamostatnené. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili manželia/partneri žijúci v spoločnej domácnosti bez detí, resp. deti sú už osamostatnené (33,3 %).

Otázka č. 2: Máte prehľad o tom, aké sociálne služby sú v mestskej časti poskytované?

Máte prehľad o tom, aké sociálne služby sú v mestskej časti poskytované?

51 odpovedí

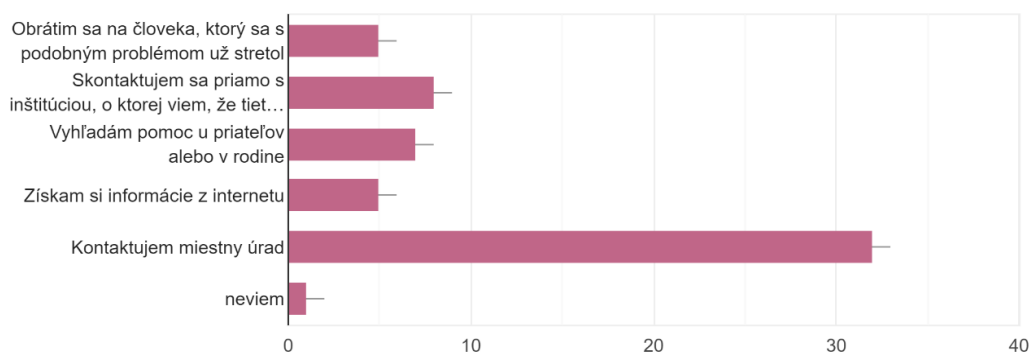

45,1 % opýtaných respondentov uviedla, že majú len čiastočný prehľad v tom, aké sociálne služby poskytuje mestská časť. Pozitívnym ukazovateľom je fakt, že 37,3 % respondentov má prehľad a za nie sa vyjadrilo len málo cez 15 % opýtaných. V praxi laická verejnosť nie vždy rozozná sociálne služby od súvisiacich služieb (napr. za sociálne služby sú často považované aj zdravotnícke a vzdelávacie služby, organizovanie podujatí a pod.) a taktiež verejnosť nie vždy pozná oficiálne názvy sociálnych služieb v zmysle platného zákona o sociálnych službách (napr. v praxi stále zaužívané pojmy „domov dôchodcov“, „jasle“ a pod.).

Otázka č. 3: Ak by ste potrebovali získať informácie o sociálnych službách, na koho sa obrátíte?

Ak by ste potrebovali získať informácie o sociálnych službách, na koho sa obrátite?

51 odpovedí

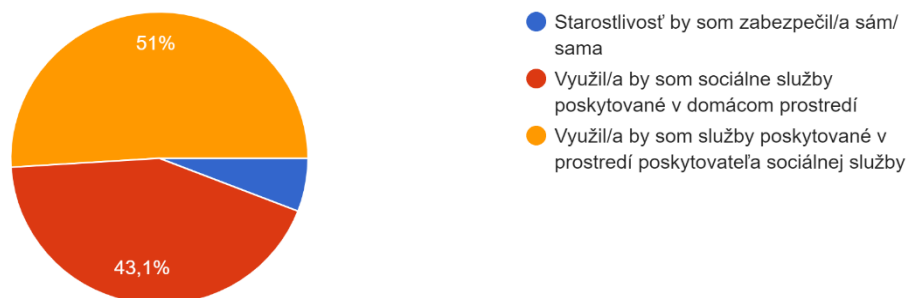

Respondenti sa v rámci tejto otázky pomerne rozdelili medzi prvých 5 možností. Viac ako 60 % respondentov by kontaktovalo miestny úrad, 15,7 % by sa informovalo priamo v inštitúcii, ktorá poskytuje dané sociálne služby a 13,1 % by hľadalo pomoc u priateľov alebo v rodine.

Otázka č. 4: Ako by ste riešili situáciu v prípade trvalého zdravotného postihnutia člena Vašej rodiny?

Ako by ste riešili situáciu v prípade trvalého zdravotného postihnutia člena Vašej rodiny?

51 odpovedí

Takmer 51 % respondentov by využilo sociálne služby poskytované v prostredí poskytovateľa sociálnej služby, a teda je zjavné, že v MČ je potrebné zabezpečiť poskytovanie širokého spektra sociálnych služieb, nakoľko je po nich viditeľný dopyt. 43,1 % respondentov by využilo služby poskytované v domácom prostredí, čo je v súlade so snahou „deinštitucionalizácie“ sociálnych služieb. 5,9 % respondentov by nastúpilo na cestu zabezpečenia starostlivosti vo vlastnej réžii.

Otázka č. 5: Aké sociálne a príbuzné služby v súčasnej dobe využívate? Bolo možné vybrať viacero odpovedí.

9,8 % - žiadne

7,8 % - zariadenie pre seniorov

2 % - domáca opatrovateľská služba

2 % - denný stacionár

76,5 % - stravovanie v jedálni

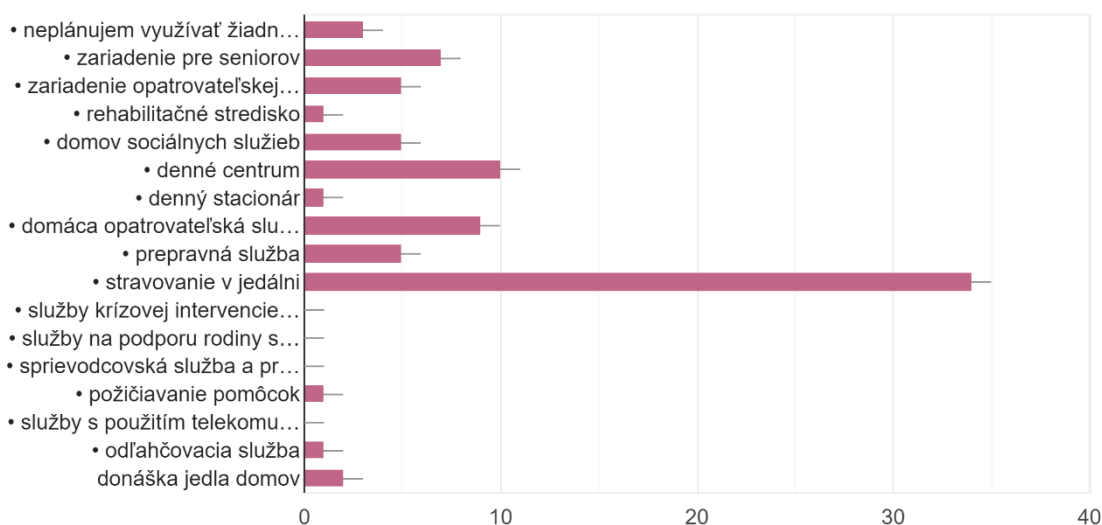
2 % - denné centrum

Dve tretiny respondentov aktuálne využíva stravovanie v jedálni a druhá najpočetnejšia skupina využíva zariadenie pre seniorov.

Otázka č. 6: Aké sociálne služby plánujete využívať v najbližších 5 rokoch? Uvedte aj v súčasnosti využívané sociálne služby, ak ich plánujete využívať aj naďalej. Bolo možné vybrať viacero odpovedí.

Aké sociálne služby plánujete využívať v najbližších 5 rokoch? Uvedte aj v súčasnosti využívané sociálne služby, ak ich plánujete využívať aj naďalej.

51 odpovedí

Respondenti najväčší záujem prejavili o stravovanie v jedálni (66,7 %), denné centrum (19,6 %) a domácu opatrovateľskú službu (17,6 %). 5,9 % opýtaných neplánuje v budúcnosti využiť žiadnu sociálnu službu, to môže byť ale čiastočne zapríčinené aj tým, že väčšina respondentov momentálne žije v páre alebo s deťmi, a preto zatiaľ neuvažujú o využívaní sociálnych služieb s tým, že v budúcnosti budú mať oporu v rodine.

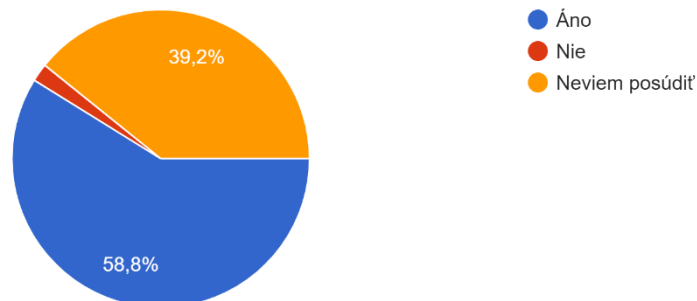
Otázka č. 7: Ste spokojný/á s rozsahom (ponukou) sociálnych služieb poskytovaných v mestskej časti/jej okolí?

Takmer tretina respondentov uviedla, že sú spokojní s poskytovaním sociálnych služieb v MČ. 35,3 % nevedela posúdiť dostatočnosť ponuky sociálnych služieb. Dôvodom je predovšetkým fakt, že niekoľko respondentov aktuálne nevyužíva žiadnu sociálnu službu, alebo len jednu sociálnu službu. Niektoré osoby vedeli ponuku posúdiť z vlastnej skúsenosti, niektoré prostredníctvom referencií od rodinných príslušníkov, priateľov a známych. Nespokojnosť s ponukou sociálnych služieb vyjadrilo len 2 % opýtaných, čo je pre samosprávu veľmi dobrou vizitkou.

Otázka č. 8: Ste spokojný/á s kvalitou sociálnych služieb poskytovaných v mestskej časti/jej okolí?

Ste spokojný/á s kvalitou sociálnych služieb poskytovaných v mestskej časti/jej okolí?

51 odpovedí

39,2 % respondentov nevedelo posúdiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb z dôvodu, že tieto služby nevyužívajú, prípadne ani nepoznajú nikoho, od koho by mali referencie. Na druhej strane viac ako polovica respondentov je s kvalitou poskytovaných služieb spokojných. Len 2 % respondentov vyjadrilo nespokojnosť s kvalitou sociálnych služieb, čo je taktiež veľmi dobrým znakom pre samosprávu.

Otázka č. 9: Na rozvoj ktorých sociálnych služieb by sa mala samospráva v najbližších 5 rokoch zamerať? Bolo možné vybrať viacero odpovedí.

11,8 % - neviem

25,5 % - zariadenie pre seniorov

11,8 % - domáca opatrovateľská služba

7,8 % - zariadenie opatrovateľskej služby

11,8 % - domov sociálnych služieb

11,8 % - stravovanie v jedálni

7,8 % - denné centrum

Ostatné návrhy mali pod 5 %.

Medzi zámery samosprávy v nasledujúcom období patria aj zariadenia opatrovateľskej služby, na ktoré by sa aj mala podľa prieskumu medzi obyvateľmi zamerať.

V ďalšej otvorenej otázke, kde bolo možné uviesť doplňujúce návrhy sa vyjadril len jeden respondent s poznámkou, že je potrebné zriadiť viac kvalitných zariadení pre dôchodcov.

Do prieskumu sa organizácie nezapojili.

Strategická časť

Východiskom pre spracovanie tejto časti komunitného plánu sa stali rôzne strategické dokumenty, analýza súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na území mestskej časti Bratislava – Nové Mesto, SWOT analýza, realizovaný verejný anonymný dotazníkový prieskum ako aj stretnutia pracovnej skupiny zriadenej na mestskom úrade za účelom zostavenia komunitného plánu na aktuálne plánovacie obdobie. Pracovnú skupinu tvoria:

Mgr. Iveta Marčíková

PhDr. Mgr. Martin Bednár

Mgr. Katarína Veľšmídová

p. Vladislava Janovičová

Zo **strategických dokumentov** boli pre samosprávu smerodajné predovšetkým Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Nové Mesto a Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030.

Cieľom národných priorít je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021-2030 je nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby.

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Predpokladá sa, že národné priority si následne nižšie územné jednotky rozpracujú vo svojich koncepčných a plánovacích dokumentoch.

Na základe takto vytýčených národných priorít a analýzy súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb si mestská časť stanovilo nasledujúcu víziu:

Mestská časť Bratislava – Nové Mesto bude pre svojich občanov vytvárať neustále podmienky pre kvalitný, rozmanitý život s adresnými sociálnymi službami bez ohľadu na ich vek, pohlavie, sociálnu situáciu, pôvod, rasu či vierovyznanie. Mestská časť bude naklonená inováčnym a novým výzvam.

Vízia mestskej časti Bratislava – Nové Mesto v oblasti poskytovania sociálnych služieb bude dosiahnutá realizáciou nasledujúcich strategických zámerov:

Jednotlivé zámery podrobnejšie rozpracovávame v nasledujúcej tabuľkovej časti.

Základné údaje o aktivite č. 1	
Názov projektu	Centrum včasnej intervencie
Druh sociálnej služby	§ 12, písm. b), bod 5. zákona o sociálnych službách
Forma sociálnej služby	sociálna služba poskytovaná ambulantnou formou
Poskytovateľ služby	Mestská časť
Začatie a ukončenie projektu	05/2022 - 10/ 2023 (predpoklad)
Stav projektu pred realizáciou	Vypracovaná PD (06/2021) Vydané stavebné povolenie (01/2022) Plánované podanie ŽoNFP (02/2022)
Cieľ projektu	Vybudovanie centra včasnej intervencie (CVI), prostredníctvom ktorého sa vytvorí podmienky pre poskytovanie sociálnych služieb, podporu a pomoc rodinám so zdravotne znevýhodnenými deťmi alebo deťmi s rizikovým vývinom vo veku 0-7 rokov.

	V novovybudovanom objekte CVI sa budú poskytovať ambulantné služby včasnej intervencie. Pôjde o podporu optimálneho vývinu dieťaťa, posilnenie kompetencií členov rodiny a podporu začlenenia rodiny do spoločnosti.	
Cieľová skupina	Rodiny so zdravotne znevýhodnenými deťmi alebo deťmi s rizikovým vývinom vo veku 0-7 rokov	
Personálne podmienky	9 zamestnancov, z toho 8 odborných	
Prevádzkové a organizačné podmienky	- základné podmienky týkajúce sa registrácie novej služby v registri poskytovateľov sociálnych služieb - špecifické podmienky poskytovania služieb v kontexte pandemických opatrení a obmedzení prevádzky	
Kapacita sociálnej služby	Existujúca kapacita: 0 klientov Potrebná kapacita: 12 klientov Plánované navýšenie kapacít: o 12 klientov	
Výstupy	Centrum včasnej intervencie	
Užívatelia	Obyvatelia MČ	
Indikátory monitoringu	Počet dotknutých zariadení: 1 (počet)	
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania.	
Riziká	Nedostatočná alokácia na výzvu; Nedostatok finančných zdrojov na spolufinancovanie projektu; nedostatočné technické, finančné a personálne kapacity dodávateľa; Vznik neoprávnených výdavkov (práce navyše)	
Poznámky	-	
Realizácia projektu		
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	06/2021
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad	01/2022
Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Interné kapacity MSÚ (interní zamestnanci ODEFaVO)	02/2022

Realizácia projektu		Externý dodávateľ		05/2022 - 10/ 2023			
Kolaudácia		Stavebný úrad		11/2023			
Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady* spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EU	SR	VÚC	MESTO	
Realizácia projektu	2022 - 2023	941 061,66	894 008,58	47 053,08	-	-	-
SPOLU		941 061,66	894 008,58	47053,08	0	0	0

* v sume nie sú zahrnuté náklady: Vypracovanie PD, Stavebný dozor, Vybavenie

Základné údaje o aktivite č. 2

Názov projektu	Zariadenia opatrovateľskej služby
Druh sociálnej služby	§ 36 zákona o sociálnych službách
Forma sociálnej služby	Ošetrovateľská starostlivosť
Poskytovateľ služby	Mestská časť
Začatie a ukončenie projektu	2022 - 2026
Stav projektu pred realizáciou	Toho času prenájom časti priestorov na účely ZOS
Cieľ projektu	Zriadenie opatrovateľskej služby podľa § 36 Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
Cieľová skupina	Plnoletá fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby
Prevádzkové a organizačné podmienky	§ 36 zákona o sociálnych službách - základné podmienky týkajúce sa registrácie novej služby v registri poskytovateľov sociálnych služieb - špecifické podmienky poskytovania služieb v kontexte pandemických opatrení a obmedzení prevádzky
Kapacita sociálnej služby	Existujúca kapacita: 0 klientov Potrebná kapacita: 50 klientov

	Plánované navýšenie kapacít: o 50 klientov						
Výstupy	Zriadené zariadenie opatrovateľskej služby						
Užívatelia	Obyvatelia MČ						
Indikátory monitoringu	Počet vytvorených kapacít zariadenia.....50 počet						
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania.						
Riziká	Absencia vhodnej výzvy, nedostatok finančných zdrojov na spolufinancovanie projektu, nedostatočná pripravenosť žiadateľa, nedostatočné technické, finančné a personálne kapacity dodávateľa.						
Poznámky	-						
Realizácia projektu							
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu					Termín	
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária					2022 - 2026	
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad					2022 - 2026	
Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Externá konzultačná spoločnosť v spolupráci s internými zamestnancami MSÚ					2022 - 2026	
Realizácia projektu	Externý dodávateľ					2022 - 2026	
Kolaudácia	Stavebný úrad					2022 - 2026	
Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EU	SR	VÚC	MESTO	
Realizácia projektu	2022 - 2026	244 800	208 080	24 480	0	12 240	0
SPOLU		244 800	208 080	24 480	0	12 240	0

Základné údaje o aktivite č. 3

Názov projektu	Debarierizácia denných centier	
Druh sociálnej služby	§ 56 zákona o sociálnych službách	
Forma sociálnej služby	-	
Poskytovateľ služby	Mestská časť	
Začatie a ukončenie projektu	2022 - 2026	
Stav projektu pred realizáciou	Nízka úroveň bezbariérových prístupov do denných centier v MČ.	
Cieľ projektu	Plná bezbariérovosť denných centier	
Cieľová skupina	Fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou.	
Prevádzkové a organizačné podmienky	§ 56 zákona o sociálnych službách	
Výstupy	Bezbariérové denné centrá	
Užívatelia	Obyvatelia MČ	
Indikátory monitoringu	Počet dotknutých zariadení.....8 počet	
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania.	
Riziká	Absencia vhodnej výzvy, nedostatok finančných zdrojov na spolufinancovanie projektu, nedostatočná pripravenosť žiadateľa, nedostatočné technické, finančné a personálne kapacity dodávateľa.	
Poznámky	-	
Realizácia projektu		
Fáza/míľnik	Súčinnosť iného odboru alebo subjektu	Termín
Príprava projektovej dokumentácie	Externá projektová kancelária	2022 - 2026
Vydanie stavebného povolenia	Stavebný úrad	2022 - 2026

Spracovanie a registrácia žiadosti o NFP, zhromaždenie príloh	Externá konzultačná spoločnosť v spolupráci s internými zamestnancami MSÚ		2022 - 2026				
Realizácia projektu	Externý dodávateľ		2022 - 2026				
Kolaudácia	Stavebný úrad		2022 - 2026				
Financovanie projektu							
Druh výdavku	Termín (rok)	Náklady spolu (eur)	z toho verejné zdroje				z toho súkromné zdroje
			EU	SR	VÚC	MESTO	
Realizácia projektu	2022 - 2026	BD	BD	BD	BD	BD	BD
SPOLU		BD	BD	BD	BD	BD	BD

Tab. č. 10: Strategické zámery mestskej časti Bratislava- Nové Mesto na obdobie 2022 – 2026

Nasledujúce tabuľky prehľadne znázorňujú potrebu finančných prostriedkov v jednotlivých rokoch na vytýčené zámery, časový harmonogram realizácie priorít a časový harmonogram naplňania kapacít.

Finančný plán realizácie KPSS					
Rok 2022	Rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	rok 2026
0	941 061,66	0	0	0	244 800
Potreba finančných prostriedkov na aktuálne plánovacie obdobie: EUR					

Tab. č. 11: Harmonogram financovania zámerov mestskej časti

Realizačná časť – Harmonogram realizácie

Priorita/rok	2022	2023	2024	2025	2026
Centrum včasnej intervencie					
Zariadenie opatrovateľskej služby					

Debarierizácia denných centier

Tab. č. 12: Harmonogram realizácie priorit mestskej časti

Monitorovanie a hodnotenie

Programovanie
Tvorbá strategických dokumentov

Implementácia
Implementácia projektov a zámerov

Výber projektov

Monitorovanie
Zistovanie príspevku projektu k rozvoju územia

Hodnotenie
Komplexná informácia o plnení zámerov

Záver

Komunitný plán sociálnych služieb je kľúčovým nástrojom komunitného plánovania, ktorý slúži na vybudovanie a doplnenie potrebnej sociálnej infraštruktúry v mestskej časti a zlepšenie poskytovania sociálnych služieb svojim obyvateľom.

Aj keď žijeme v turbulentnom, rýchlo sa meniacom prostredí, predstavuje komunitný plán významný oporný bod v procese plánovania sociálnych služieb, ktoré je nevyhnutné pre efektívnu organizáciu a zabezpečenie širokej škály činností umožňujúcich dosiahnuť lepšiu kvalitu, širšie portfólio a vyššiu adresnosť sociálnych služieb. Zostavenie komunitného plánu i komunitné plánovanie ako také úzko súvisí a nadväzuje na jeden zo základných strategických dokumentov – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Zatiaľ čo program rozvoja posudzuje a stanovuje ciele pre 3 prioritné oblasti, komunitný plán zameriava svoju pozornosť výhradne na jednu, sociálnu oblasť.

Cieľom komunitného plánu nie je vymenovať rad opatrení, ktoré by samospráva chcela, avšak nemôže uskutočniť, ale stanoviť reálne zámery, ktoré má mestská časť možnosť zrealizovať počas aktuálneho plánovacieho obdobia. Komunitný plán je zostavovaný ako otvorený dokument, ktorý je možné priebežne aktualizovať, vďaka čomu operatívne reaguje na nové výzvy a poskytuje k nim hneď aj príslušné riešenia. Vzhľadom na uvedené je potrebné komunitné plánovanie nielen realizovať, ale jeho plnenie aj monitorovať, priebežne vyhodnocovať a korigovať.

Mestská časť Bratislava – Nové Mesto si v nadväznosti na zistené potreby na obdobie rokov 2017 – 2021 vytýčila v sociálnej oblasti 2 strategické zámery. Zrealizovaním vytýčených zámerov bude naplnená vízia mestskej časti na roky 2017 – 2021, čím sa kvalita a dostupnosť sociálnych služieb poskytovaných mestskou časťou výrazne zlepší. V tejto súvislosti plní komunitný plán nielen funkciu strategického dokumentu pre samosprávu a informačnú funkciu pre verejnosť, ale vystupuje tiež ako nástroj monitoringu.

Na zostavení Komunitného plánu sociálnych služieb sa podieľalo niekoľko partnerov:

- pracovná skupina v zložení Mgr. Iveta Marčíková, PhDr. Mgr. Martin Bednár, Mgr. Katarína Veľšmídová, p. Vladislava Janovičová,
- externá spoločnosť – Gemini Group s. r. o.,
- neverejní poskytovatelia sociálnych služieb prostredníctvom dotazníkového prieskumu a verejného prerokovania KPSS,
- široká verejnosť prostredníctvom dotazníkového prieskumu a verejného prerokovania KPSS.

Dokument bol spracovaný v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ako aj v súlade s inými legislatívnymi normami a strategickými dokumentmi. Vzhľadom na uvedené predstavuje Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2022 - 2026 cenný nástroj riadenia lokálnych procesov a dosahovania pokroku v oblasti poskytovania sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Zdroje

---

1. Komunitný plán sociálnych služieb mestskej časti Bratislava – Nové Mesto 2017 - 2021.
2. Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.
3. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2012 - 2030.
4. Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 - 2020.
5. Národný program aktívneho starnutia 2021 - 2030.
6. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030.
7. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027.
8. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti Bratislava – Nové Mesto na roky 2021 - 2027.
9. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na obdobie 2013 – 2023.
10. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011.
11. Stratégia Európa 2030.
12. Štatistický úrad Slovenskej republiky.
13. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.
14. Všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti Bratislava-Nové Mesto č. 4/2018 zo dňa 10. 04. 2018 o úhrade za poskytovanie sociálnej služby v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, ktorého zriaďovateľom je mestská časť Bratislava-Nové Mesto
15. Všeobecne záväzné nariadenie mestskej časti Bratislava Nové Mesto č. 3/2021 zo dňa 26.05.2021 o poskytovaní sociálnych služieb a výške úhrady za sociálne služby s účinnosťou od 10.06.2021
16. Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
17. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
18. Webová stránka mestskej časti Bratislava – Nové Mesto www.banm.sk.

19. Woleková, H. – Mežianová M.: Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb, 2004.
20. Filipová, M. – Woleková, H. – Petijová, M.: Komunitný plán sociálnych služieb, Metodická príručka, 2018.